UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Tertia, an p[enitent]ia possit reiterari? Sic: preter solene[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

omnis creatura que permutatur, non vera ſed vana eſſe probatur. Unde omnis homo mēdax eſſe dicitur, et vanitati ſimilis factus. Hinc etiam[a] Eccleſiaſtes: Cuncta que ſub ſole ſunt. i. que tempoꝛum viciſſitudinē recipiūt, non tantum modo vanitas que omni creature ratione mutabilitatis ineſt, ſed etiam vanitas vanitatum varietate permutationis quam recipiunt eſſe dicuntur. Sic ergo comparatione diuine charitatis nulla virtus eſſe vera pꝛobatur: aut comparatione eius que non deſeritur, illa q̄ amittitur vera eſſe negat̄. ſicut autem omnis creatura ſuo modo bona et vera eſſe dicitur, ſic et charitas que deſeritur, ſuo modo bona et vera eſſe monſtratur: alioquin a nullo deſereretur ſi nullo modo in eo eſſet. Quod enim nullo modo vere eſt, nullo modo deſeri poteſt. ꝙ ſi aliquo modo vere deſeritur, et aliquo modo id vere eſſe opoꝛtet.

¶ Diſtinctio.iij.

H Ec de charitate[b] breuiter ſcripſimus ꝓpter eos q̄ penitētiā negāt reiterari poſſe, aſſerentes ꝙ ſicut charitas ſemel habita nunq̄ʒ amittit̄, ita penitētia ſemel vere celebꝛata nulla ſequēti culpa maculat̄. Si ꝟo criminalis culpa illā aliquādo ſequitur, vera penitētia[c] nō fuit, nec veniā vnq̄ʒ a dño impetrauit. Quod ex definitione ipſi⁹ penitentie ⁊ multoꝝ authoꝛitatibus ꝓbare contēdunt. vt enim Ambꝛo. ait in quodam ſermone quadrageſime.

P Enitētia eſt[d] ⁊ mala pꝛeterita plāgere, ⁊ plāgēda iterū nō cōmittere[e].

I dē in lib. de vnica penitētia.

R Eperiuntur qui ſepius agēdā penitētiā[f] putāt q̄ luxuriant̄[g] in Chꝛiſto. nam ſi vere in Chꝛiſto penitētiā agerent, iterādam poſtea nō putarēt[h]: q꞉ ſicut vnū baptiſma, ita[i] et vnica[k] penitētia. verū pꝛeteriti ſemper nos debet[l] penitere

a ¶ Hinc etiam Eccleſiaſtes. In Salomone.

H Ec de charitate. ¶ Hec diſt. diuidit̄ in.xij. partes. in quarū ꝑma ꝓbat p.xij. authoꝛitates ꝙ q̄ ſemel penitentiā ageret, nō peccaret, ſed intelligit̄ de perfecta per locum a deſtructione. Secūda ibi: Sed verba. Tertia ibi. Ex perſona. Quarta ibi: Hac authoꝛitate. Quinta ibi: Quod autē. Sexta ibi: Ecce cuius. [Pſal. cxv.] Septima ibi: Item ꝙ. Octaua ibi: Siue autē. [Pſal. cxliij.] Nona ibi: His authoꝛitatibus. [Eccl. i.] Decima ibi: Authoꝛitas. Undecia ibi. Quāꝗ̄. Duodecia ibi: penitentia ergo. Joan. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur. iij. diſti. in qua querit̄ an penitentia ſit iteranda, ⁊ inducit Gra. ſup hoc opiniones varias, ⁊ diſcoꝛdātes authoꝛitates, ⁊ dicendum eſt ꝙ ſolennis ſm ꝯſuetudinē quarundā eccleſiarū non eſt iterāda. ꝟ. e. §. ex perſona: publica vero vel priuata ſic: ſed pꝛo diuerſis delictis forte poſſit ſolēnis penitētia iterari: vt. ꝟ. eo. ꝗꝛuis. et ꝯtinuat Gratianus in hoc. §. dicta dicendis.

b ¶ Hec de charitate. Cōtinuat ſeipſuʒ Gra. In ſcđa eñ diſt. hanc queſtionē quā hic tractat pꝛelibauit, ſʒ hui⁹ gratia aliā pꝛemiſit: an ſcʒ charitas ſemel habita amitti poſſit: quā in pꝛecedēti diſt. tractauit: nūc autē ad ꝓpoſitum ſuum reuertit̄, ⁊ dicit hec que ⁊c̄. Hic incipit. iij. diſt. in qua tractat̄ an penitētia ſit iteranda an non, ⁊ ꝙ ſit iteranda, multis authoꝛitatibus et exemplis ꝓbatur. [Penitētia eſt iterāda] Dicimus ergo ꝙ iteranda eſt. i. iterum puniēdus eſt ſi denuo peccet. ꝟ. e. ſepties. vbi autem dicitur ꝙ penitētia non eſt iteranda, dicimus ꝙ de ſolēni eſt intelligēda: q̄ cū ſit ſacramētū, nō debet iterari. arg. j. q. j. qđ quidam ſm cōſuetudinem maxime quarūdam eccleſiarū: ⁊ hoc ſuper eodē crimine. ſuper diuerſis autē credit Gra. ſolēnem iterari poſſe. arg. ꝟ. ea. diſtinc. ꝗꝛuis. Hāc queſtionē ſic tractat Gra. Pꝛimo ponit opinionem illoꝝ qui dicunt ꝙ penitētia nō eſt iterāda, q꞉ eā non ſeq̄tur moꝛtale peccatū. ſi eñ eam ſequit̄ moꝛtale peccatū, illa penitentia vera non fuit, nec veniā obtinuit. ⁊ ad hoc multas authoꝛitates inducit vſq̄ʒ ad. §. ſʒ verba. et incipit ibi ſoluere pꝛedictas authoꝛitates. poſtea ab illo. §. ꝙ autem. ꝓbat authoꝛitatib⁹ ⁊ exemplis ꝙ penitētia ſepe iterat̄, poſt inſerit q̄ ſit vera, ⁊ que ſit falſa penitētia, qua occaſione ſubiungit an penitētia ſit dāda an negāda ei q̄ vult agere penitētiā de vno pctō, ⁊ remanere in alijs.

c ¶ Uera penitētia. Hoc falſuʒ eſt, q꞉ ſi ex charitate penituit, vera fuit: ⁊ ſaluaret̄ ſi tūc decederet dum ſic penitebat. authoꝛitates autē que in contrarium inducūtur, nō ad diuerſa tempoꝛa, ſed ad idem ſunt referenda: vt ꝟ. e. ca. incaſſum. §. ſed verba. vt ſcilicʒ eo tēpoꝛe quo penitet, habeat pꝛopoſitum nō cōmittendi decetero.

d ¶ Penitentia eſt. i. grā q̄ vere penitenti infuſa eſt, facit eum pꝛeterita plangere: et eum munit vt caueat ne committat que fleuit. ⁊ qđ hic tradit̄, poti⁹ eſt effect⁹ penitentie q̄ʒ definitio. [Penitētie effectus q̄s]

e ¶ Nō cōmittere. i. nō cōmittendi eſt ꝓpoſitū habere.

R Eperiuntur. ¶ Caſus. Repꝛehendit Ambꝛo. quoſdā qui ſolēnē penitētiam ſepius agendā putant. iſti eñ ſpūaliter fornicantur ſeparando ſe a Chꝛiſto. Nā ſi verā penitētiā agerent, nunq̄ʒ iterandam putarēt: cum ſicut vnum eſt baptiſma, ita vna eſt penitentia. In fine dicit Ambꝛo. ꝙ plures inuenit q̄ innocentiā ſeruauerūt, q̄ʒ qui veram egerūt penitētiā. ſequēs ca. ptʒ. Sequēs autē ca. qđ poſtea ſequit̄. ſ. penitentia. patet ſimiliter in quo deſcribit̄ q̄d ſit penitētia, q̄d penitere, ⁊ quid pena.

f ¶ Penitētiā. Solēnem. Uel qđ hic dicit̄, intelligas de penitētia exterioꝛi. i. ſatiſfactione. nā q̄dā putāt ſufficere ad deletionē pcti ſi q̄tiēs peccāt penitētiā ſibi iniūctā ſiue ſatiſfactionē agāt, lʒ in volūtate peccādi perſiſtāt. ꝟ. eo. ſane cauēdū. ⁊ hoc innuit illud ibi, iterandam.

g ¶ Qui luxuriant̄. i. foꝛnicant̄ ſpiritualiter ſeparando ſe a Chꝛiſto.

h ¶ Nō putarēt. i. nō pꝛeſumerēt illđ agere vnde opoꝛteret eos deinceps penitere. ⁊ ſm hūc intellectū ſic intelligēdum eſt illud qđ ſequitur: ſicut vnū baptiſma ſufficit ad deletionē peccati, ſic ⁊ vna penitētia. huic tamē intellectui repugnat. ꝟ. glo. Hug. ſ. ſemper. ꝟ. eo.

i ¶ Ita. ꝟ. diſt. i. ca. ſi q̄s poſt. §. poteſt. ⁊ aliter. ꝟ. e. diſt. ca. intantū. §. ſiue autē. ⁊ ca. in ſalicibus.

k ¶ Unica. i. irreiterabilis.

l ¶ Sēper nos dʒ. i. ſemꝑ vere penitere. ſʒ de moꝛtalibus raro contingit. Unde addit: at ego ⁊c̄. q. d. ita de fa-

cto contingit ſepe: ſcʒ ꝙ quis habet penitentiam de minoribus ꝛ compunctionem, ſed de maioribus non. Uel melius (quod innuit hic) diſtinguo: vt ſcʒ penitentia pro leuioribus mortalibus tantum peccatis iniuncta poſſit iterari, quia non iniungitur penitentia ſolennis, niſi ꝓ grauiſſimis. xxvj. q. vj. ca. vlt.

a ¶ Delictorum. tamē mortaliũ.

b ¶ At ego. ſ. diſtinct. j. §. alij econtra. ca. ſunt qui arbitrantur.

c ¶ Facilius. Mirum eſt quare hoc dicat, cũ multi inueniantur in fine penitētes reſplēduiſſe ꝛc. ſ. j. qō. vij. ſi quis omnē. ꝛ pauci inueniantur ante finem ſine mortali peccato. argu. ſ. l. diſt. q: tua. ſed quod dicitur hic, intelligitur de integritate carnis, ſcilʒ virginitate. q. d. facilius inuenio qui ſeruet virginitatē q̄ꝫ q̄ poſt corruptionem carnis ſeruet continentiam. Nā tūc facilius cadet: vt. ſ. diſtin. j. §. alij econtra. ca. ſunt q̄ arbitrantur. vnde ꝛ ſacramēto quandoqꝫ ꝛc̄. vt. xxxv. q. vj. ab iſto. Uel hoc poteſt intelligi de penitentia perfectiſſima, que non ſolũ delet peccata, ſed etiā peccādi affectionē, quā nunc habere difficilimum eſt.

peccati, ſʒ hoc delictoꝝ[a] leuiorũ. At ego[b] facilius[c] inueni q̄ recte ſeruauerit innocentiā, q̄ꝫ q̄ cōgrue[d] egerit penitētiā.

Item Auguſtinus.

Satiſfactio penitētie[e] eſt peccatoꝝ cauſas[f] excidere, nec earũ ſuggeſtionibus aditum indulgere.

Idem in lib. de penitētia.

Penitētia eſt quedā dolētꝭ vindicta[g] puniēs[h] in ſe quod dolet commiſiſſe. et. ĩ. Continue eſt dolendũ de peccato: qđ declarat ipſa dictionis virtus[i]. Penitere eñi eſt penā tenere[k], vt ſemper puniat[l] in ſe vlciſcēdo qđ cōmiſit peccando. pena eñi ꝓprie dicitur leſio que punit, vindicans quod quiſqꝫ cōmiſit. Ille penā tenet qui ſemper vindicat quod cōmiſiſſe dolet. Penitentia itaqꝫ eſt vindicta ſemper puniens in ſe quod dolet cōmiſiſſe.

In eodem.

Si apl's[m] etiā pctā[n] per baptiſmũ dimiſſa[o] continue plorat[p]: nobis etiam ſuper fundamentum[q] apoſtolorum poſitis quid preter plorare reſtat? quid niſi ſemper dolere in vita? vbi enim dolor finitur[r]: deficit[ſ] et penitentia. ſi autem penitentia[t] finitur, quid relinquitur de venia[v]? tādiu eñi gaudeat ꝛ ſperet de grā[x] q̄ꝫdiu ſuſtentatur a penitētia. dicit enim dominus: Uade, ꝛ amplius noli peccare. non dixit nec pecces, ſed nec voluntas peccandi in te oriatur[y]. quod quomodo ſeruabitur, niſi dolor in penitentia continue cuſtodiatur? Hinc ſemper doleat et de dolore gaudeat, ꝛ de doloris penitentia, ſi[z] contigerit, ſemper doleat: ꝛ non ſit ſatis ꝙ doleat ſed ex fide doleat, et non ſemper doluiſſe doleat.

Itē Gregorius in Eſtiuum[a] tempus.

l ¶ Puniat. habitu, non actu, arg. ſ. diſt. xxvj. ſi laicus. Arg. contra. ĩ. c. proxi.

Si apoſtolus. ¶ Caſus. Probat Aug. in hoc ca. ꝙ homo dʒ ꝯtinue de peccatiſ penitere ꝛ dolere exemplo apoſtoli, q̄ peccata ꝑ baptiſmũ dimiſſa continue deplorat. nam tādiu dʒ homo de gratia dei ſperare q̄ꝫdiu a penitentia ſuſtentatur, dicente dño. Uade ꝛ amplius noli peccare. ſemper ergo doleat, ꝛ etiā gaudeat de dolore.

m ¶ Si apl's. ſ. xxxij. q. v. ſi paulus.

n ¶ Peccata. Originalia. que licʒ dimiſſa ſint i baptiſmo quo ad penam eternā, remanet tamen crimē quoad penalitates.

o ¶ Dimiſſa. Si dimiſſa, quare plorat? q: nō eſt facta plena inouatio. de ꝯſe. diſt. iiij. ca. ij. et ideo timet cadere. et indignũ eſt eum qui nondum ſtabilem† ꝛc. C. de teſta. mili. l. vlti.

p ¶ Plorat. Arg. contra. ĩ. de ꝯſe. di. iiij. ſine penitentia. Arg. ꝯtra. ſ. diſt. j. tres autē ſũt actiones. Sed illa non prohibet quin dolē-

dum ſit ſuper peccatis iam dimiſſis, ſed ꝙ iam pro illis non eſt penitentia iniungenda.

d ¶ Cōgrue. Nā penitētē opʒ vitā mutare: qđ ſumme difficile eſt, q: dicit lex ꝙ nō facilis eſt mutatio vite, ſʒ cũ magno labore animi fit: vt in aut. de mona. §. hinc autē. col. j. arg. ĩ. eo. ſane cauendum.

e Satiſfactio penitentie. ĩ. e. diſt. §. illud autē Gregorij. ver. ſatiſfactio.

f ¶ Cauſas. i. vitioꝝ radicē. nō eñi ſufficit ramos incidere: vt. ſ. diſt. ij. ficta. §. ex p̄miſſis. Uel cauſas. i. opportunitates vel occaſiones peccādi: vt. lxxxj. di. valet.

g Penitētia eſt. ¶ Uindicta. hic eſt q̄dā aſſignatio illius penitētie q̄ dr̄ operꝭ ſatiſfactio, ꝛ intelligitur de pfēcta penitētia: vt. ĩ. eo. q̄uis. §. hac authoritate.

h ¶ Puniēs in ſe. Arg. expreſſum ꝙ q̄s nō pōt ieiunare ꝑ aliũ: lʒ ꝯtrariũ dixerit Hug. ſ. lxxxij. di. preſbyter. ſʒ q̄cq̄d ſit de alijs, videtur ꝙ ꝑ filiũ bene poſſit q̄s ieiunare, q: eadē perſona cēſetur: vt. xxxv. q. iij. §. hac authoritate. ꝛ magis terrētur patres in filijs q̄ꝫ in ſeipſis. ff. quod me. cau. l. iſti quidem. §. vlti.

i ¶ Uirtus. i. ſignificatio ꝛ interpretatio.

k ¶ Penam tenere. Alludit etymologie vocabuli. vnde Bernardus clareuallis dixit ſuper illum locum Gene. Penitet me feciſſe hominē ſuper terram. idem eſt ac ſi diceret, pena tenebit me pro peccatis hominum, tenebit inqꝫ cum venero ſuper terram.

q ¶ Super fundamentum. i. fidem.

r ¶ Finitur. i. deficit: qđ tūc fit cũ memoria peccati habetur, ꝛ de peccato non doletur.

ſ ¶ Deficit. i. inutilis eſt: vel efficitur inutilis. i. per ipſam penitēs ad vitā nō perducitur. ex quo eñi nō laborat, fructũ nō dʒ percipere. xvj. q. j. generaliter.

t ¶ Penitentia. Que preceſſit.

v ¶ De venia. i. de vite mũditia, ꝛ ſpe eterne beatitudinis, quā cũ venia aſſecutus fuerat. q. d. ita reus conſtituitur per cōſequēs peccatũ, ſicut erat prius. ſic exponit Stat. ĩ. e. §. hac authoritate.

v ¶ De venia. Non tamē intelligas ꝙ peccata redeāt prius dimiſſa, ſed quia ita intrabit gehennam ac ſi nullũ peccatum eſſet dimiſſum. hoc ſm̄ quoſdam ſecus ſm̄ alios qui dicunt peccata iam dimiſſa redire: vt hec traduntur. ĩ. e. §. hac authoritate.

x ¶ De gratia. Facte promiſſionis.

y ¶ Oritur. Sed ſi precepit, nonne ſic precepit impoſſibile, quia quod non erat in eius poteſtate? argu. ſ. diſt. ij. ca. ſi ſermo. §. econtrario. ꝛ ca. ſciendum. Sed expone voluntas in te non oriatur, id eſt in te orta ad effectum non perducatur.

z ¶ Si ꝯtigerit. ſ. xvij. q. iiij. ſunt q̄ opes. ſ. xv. q. viij. hi q̄. ĩ. e. di. ca. in tantũ. §. ſiue autē. ꝛ ca. in ſalicibus.

a ¶ In eſtiuũ. i. in homilia que eſtiuũ incipit.

Penitētia pfectiſſima q̄ eſt.

Uite mutatio nō eſt facilis.

Pctī occaſiōes ſunt fugiende.

Ieiunare ꝑ aliũ vtrum aliquis poſſit.

Penitet me feciſſe hominē q̄liter exponitur.

Rom. vj. a.

Ioan. viij. b.

In ſuo officio gaudere ꝑuilegio q̄ gaudet q̄ eſt ſtabilis. Ar.

Delicta iam dimiſſa an redeāt.

Penitentiam.¶ Caſus. Dicit hic primo Greg. ꝙ digne pniam agere nõ poſſumus niſi modũ penitentie cognoſcamus. Scdo dicit quid ſit pniam agere. Tertio dicit ꝙ qui ſic penitẽtiam agit de aliquibus peccatis vt iterum alia cõmittat: nõ dicit vere penitere. Greg. in eſtiuũ tẽpus.i.homilia q̃ incipit: eſtiuum tempus.

Penitentiã quippe agere digne nõ poſſumus niſi modũ quoqꝫ eiuſdẽ pnie cognoſcamus. Pniam quippe agere eſt et ꝑpetrata mala plãgere[a], ꝛ plangẽda nõ ꝑpetrare[b]. nam qui ſic alia deplorat vt iterũ alia cõmittat[c]: adhuc pniam agere aut ignorat aut diſſimulat[d]. qd em̃ ꝓdeſt[e] ſi pctã luxurie quis defleat, et tamẽ adhuc auaritie eſtibus anhelat? Idem. Sũt qui dicũt pauci tpis penitentiã contra peccatũ debere ſufficere, vt iterum liceat ad pctm̃ redire. recte hos paſtoris primi ſẽtentia ꝑcutit q̃ ait[f]: Canis reuerſus ad ſuum vomitũ, ꝛ ſus lota in volutabro luti. magna eſt em̃ cõtra peccatũ virtus[g] penitẽtie: ſed ꝛ ſi q̃s in eadem pnia ꝑſeueret. Penitentiã vero agere eſt cõmiſſa plangere et iterũ plangẽda declinare.

Idem.

Productio[h] eſt em̃ pena q̃ꝫ culpa: ne parua putaretur culpa ſi cũ illa finiretur et pena. ac ꝑ hoc vel ad demonſtrationẽ[i] debite miſerie[k]; vel ad emẽdationem[l] labilis vite; vel ad exercitationem[m] neceſſarie[n] pnie tpaliter detinet[o] hoiem pena, qu ã tã ad dãnationẽ eternã reum nõ retinet culpa. Ira[p] dei nõ eſt vt hois: id eſt ꝑturbatio[q] concitati animi: ſed trãquilla iuſti ſupplicij conſtitutio.

Itẽ Joãnes chryſoſtomus.

Perfecta penitentia cogit peccatorẽ oia[r] libẽter ſufferre. ꝛ.ĩ. In corde eius contritio: in ore eius cõfeſſio: in opere tota humilitas. hec eſt fructifera penitentia.

Item Smaragdus.

Ille pniam digne agit qui ſic p̃terita mala deplorat, vt futura iterum non cõmittat. nam qui plãgit peccatũ, ꝛ iterũ admittit peccatũ quaſi quis lauet laterem crudũ: quẽ quanto magis abluit, tanto magis lutum facit.

Item Auguſtinus.

Penitẽtes (ſi tñ eſtis penitẽtes, ꝛ non eſtis irridẽtes) mutate vitã: recõciliamini deo: ꝛ vos cũ catena[ſ] paſcetis. Qua (inquis) catena? Que ligaueris in terra, erunt ligata in celo. Audis ligaturã et deo putas facere impoſturã[t]. pniam agis[v], genua figis ꝛ rides ꝛ ſubſannas patientiã dei. ſi penitẽtiã agis, penites: ſi nõ penites, penitẽs nõ es. ſi ergo penites, cur facis quod male feciſti? ſi feciſſe peniteat, noli peccare. ſi adhuc facis, certe non es penitens.

Itẽ Iſid. de ſummo bono.

a ¶ Plangere.i. plangendo de preteritis malis dolere. Uel ſatiſfactione ſatiſfacere ſcm̃ preceptũ eccleſie.
b ¶ Non ꝑpetrare.i. in nullo mortali ꝑſeuerare vel ꝓpoſitũ perpetrandi non habere.
c ¶ Cõmittat.i. ꝓpoſitũ cõmittẽdi habeat.
d ¶ Diſſimulat. Id eſt nõ vere penitet.
e ¶ Quid em̃ prodeſt. quo ad vitaꝫ eternã.ĩ.e.diſ. ſunt plures. Nam alꝰs bene valet occaſionaliter.ĩ.e.diſt. ca. nihil. ꝛ ca. ꝑium.
¶ Sunt qui. ¶ Caſus. Quidam dicebãt modicũ tẽpus ſufficere ad penitẽtiã, vt poſſint poſtea ad peccata redire: qui reprehẽdũtur authoritate petri in epiſtola ſecũda dicentis: Canis reuerſus ad vomitum ꝛc̃. In fine dicit q̃d ſit agere penitentiam.
f ¶ Qui ait.ĩ.eo. ſepties.ꝫ.diſtinc.i. hi qui.
g ¶ Uirtus.i. effectus penitentie.
Productio. ¶ Caſus. Oſtẽdit Greg. per multas cauſas que i capitu. exprimũtur, ꝙ productior debet eſſe pena q̃ꝫ culpa. et ita cum ſemper debeat penitere, non iterabitur penitentia. Sequentia duo cap. plana ſunt: ſcꝫ Perfecta. et Ille.
h ¶ Productior. Supra diſtinct.xc. ſi quis monachus. Argu.ꝫ.ea.diſtinc.i. vide benignum. cõtra. Ibi enim innuitur ꝙ quãdiu videtur durare peccatum, durare debet penitentia. Sed dic ꝙ non dicitur ibi ꝙ penitentia non debeat eſſe productior peccato: ſed innuitur ibi ꝙ ſi longa fuerit culpa, longa penitentia debet eſſe. nõ enim erit equum vt pro vnius hore fornicatione non maior iniungeretur ei penitentia. ſed quod hic dicitur retorquetur ad interiorem penitentiam: quia quandocũqꝫ reducꝫ peccatuꝫ ad memoriam: debeo inde dolere.ĩ.e. iudas. et hoc intellige de pena ſiue de penalitate quam ſuſtinemus pro peccato primi hominis: quia illa eſt ꝓductior. arg.ꝫ.diſt.i. ſicut primi.
i ¶ Ad demonſtrationẽ.i. ad cuſtodiam humilitatis: vt in Paulo.xxiij. q.iiij. diſplicet.
k ¶ Debite miſerie. In quam venit ex peccato.ꝫ.diſtinc.v. ad eius vero. verſus finem.
l ¶ Ad emendationẽ.i. ad purgationeꝫ delicti: vt in paralytico.
m ¶ Ad exercitationem.ꝫ.ea. diſ.i. ſicut primi.
n ¶ Neceſſarie. Ad vitã eternam.
o ¶ Detinet. penam, ad gloriam dei manifeſtãdam vt i ceco nato.ꝫ.diſtinc.i. ex his. et ad iudiciũ future dãnationis: vt in herode.ꝫ.xxiij. q.iiij. nabuchodonoſor. et ad cautelã ſui et aliorũ: vt in Paulo. et vt ſtudioſius illa vita queratur que erit ab oibus penis aliena, et vt ſit fideli certandi materia, et occaſio vincendi: q̃ nõ vinceret ſi non pugnaret.ꝫ.diſ.vi. ca. ſed penſandum. — Pena q̃re infligitur a deo. — Mat. xvi.c.
p ¶ Ira dei. Supra.xi. q̃one.iij. ca. epiſcopus. §. ſi ergo iniuſte.
q ¶ Perturbatio. Ecce quid ſit ira hominis, et q̃d ira dei.
Perfecta penitentia ꝛc̃.
r ¶ Omnia. iniuncta a ſacerdote.
Penitentes. ¶ Caſus. In hoc ca. dicitur qui dicantur vere penitentes, et qui non. Si tamen eſtis penitentes cum effectu. Cum catena.i. mandato eccleſie. Impoſturam.i. deceptionem.
ſ ¶ Cum catena. Supra diſtin.i. agite. Arg. contra.ꝫ. ea. diſt.i. facilius.
ſ ¶ Cum catena.i. in catena.i. cum mandato eccleſie.ſ. ſcd̃m ꝙ eccleſia nos ligauit. Et eſt ſi.i.q.i. iudices.
t ¶ Facere impoſturã.i. ei falſum imponere, ꝙ ſcilicet iniuſte ligaris ab ipſo. deus enim neminem iniuſte ligat. xi.q.iij.c. eps. §. ſi ergo iniuſte. Impoſtor aũt dr̃ q̃ falſuꝫ aliq̃d alicui imponit. ff. de edil. edic.l. ob q̃ vitia. §.i. — Impoſtor q̃s dicit.
v ¶ Agis. Actu vel voluntate.

a Irriſor. Qui adhuc agit.id eſt habet voluntatē agēdi illud quod penitet.i.de pctō quo penitet.
b Subſannare.i.naſo torto deridere.
c Inconſtantia. Nota incōſtantiam reprobari.ff.de procu.in cauſe.ff.de offi.pre.obſeruandum. Argu.contra.ff.de colla.bo. nonnunq̄.
d Uſu. Cū preueniuntur a tentatione.j.di.v.ca.j.
e Ea.i.ſic̄ta.
f Eſaias. Adhuc eſt de ca. Iſidori qd̄ ſequitur.
g Lauamini. Baptiſmo vel penitentia.
h Mundus.interius.
i Lauatur.exterius.
i Lauatur.id eſt illa mūditia nō eſt ei ad ſalutez:qꝛ eſt momentanea, nō perſeuerās. vel non eſt mūdus ex toto, ſed ad tēpus vel in parte. (Eſaie j.d.)
k Que fleuerat. §.xv.qōe.viij. hi qui.
l Soliloquiorum.id eſt pſalmorum,qui ſūt excellētiora de Chriſto eloquia. (Pſalmi dñr ſoli loquia.)
m Inanis.id eſt ſufficiens ad vitam eternam obtinendam. Uel carens fructu illius pnie quā nō ſequitur culpa:cuius fructus eſt vitatio gehenne, et adeptio glorie.
n Tardius.argu.cōtra. Uulnus achilleis qd̄ quondam fecerat hoſti, Uulneris auxiliuz pelia haſta tulit. (Ouidi⁹)
o Frequenter. Supra diſti.xciij. diaconi ſunt.contra. Sed hoc aduerbium vix,ſoluit contrarietatem.

Irriſor eſt non penitēs qui adhuc agit[a] qd̄ penitet. nec videt̄ deum poſcere ſubditus,ſed ſubſannare[b] ſuperb⁹. canis reuerſus ad ſuū vomitū eſt penitens ad pctm̄. Multi em̄ lachrymas indeſinenter fundūt,ꝛ peccare non deſinūt. quoſdam accipere lachrymas ad pniam cerno,et effectū pnie nō habere: qꝛ incōſtantia[c] mentis nō recordatione pctī lachrymas fundūt: nūc ꝟo reuiuiſcēte vſu[d] ea[e] q̄ fleuerūt iterando committūt. Eſaias[f] de pctōrib⁹ dicit. Lauamini[g],mūdi eſtote. Lauat̄ et mūdus[h] eſt q̇ ꝛ p̄terita plāgit,et flēda iterū nō admittit. lauat̄[i] ꝛ nō eſt mūdus q̇ plangit q̄ geſſit nec deſerit: et poſt lachrymas ea q̄ fleuerat[k],repetit. Item Auguſtinus in libro ſoliloquiorum[l].

Inanis[m] eſt pnia quam ſequens culpa coinquinat. vulnus iteratū ſanat̄ tardius[n]. frequēter[o] peccās ꝛ lugens vix veniā meret̄. nihil pſunt lamēta ſi replicant̄ pctā. nihil valet veniā a malis poſcere, et mala denuo iterare. Perſiſte ergo in confeſſione: eſto in pnia fortiter confirmatus: vitā bonā quā accepiſti, tenere nō deſinas: propoſitū bone vite conſerua iugiter. Item Grego.in paſtorali.

Qui admiſſa plangunt, nec tñ deſerūt[p]:cōſiderare ſolicite ſciāt qꝛ flēdo inaniter ſe mundant, qui viuēdo ſe neq̄ter inquināt: cū idcirco ſe lachrymis lauant, vt mūdi ad ſordes[q] redeant. Item.

Qui admiſſa plāgit, nec tamē deſerit:pene grauiori ſe ſubijcit:qꝛ ipſaz quam flēdo impetrare potuit veniā contemnit. Item.

Lauamini,mundi eſtote:poſt lauacrū em̄ mūdus eſſe negligit q̇ſquis poſt lachrymas vite innocētiā nō cuſtodit.lauant̄ ergo nec mūdi ſunt qui commiſſa flere non deſinūt,ſed rurſus flēdo committunt. Item.

Baptizantur[r] quippe a mortuo[ſ] qui mūdāt ſe fletibus a pctō. ſed poſt baptiſma mortuū tāgit qui culpas poſt lachrymas repetit.
Idem in moralibus.

Incaſſum quippe bonū agit̄,ſi ante vite terminum deſeratur[t]:qꝛ et fruſtra[v] velociter currit, qui prius q̄ȝ ad metas venerit,deficit.

Sed verba[x] definitionis non ad diuerſa tēpora, ſed ad idē tēpus referūtur: videlȝ in tpe quo deflet mala que commiſit non cōmittat[y] qd̄ adhuc eum flere oporteat.quod ex ſequētibus verbis eiuſdem authoritatis ...

p Qui admiſſa. Deſerunt. Peccare. Uel quia redeunt ad illa vel ad alia.
q Ad ſordes. Quaſi hoc inde ſequitur,et ita vt teneatur conſecutiue: vt.j.q.j.quiſquis.in fi. B.
Baptizantur. Hec verba que hic ponit Gregorius inueniuntur in libro Ieſu filij Sirach, qui dicitur Eccleſiaſticus.
r Baptizantur. Id eſt abſoluantur et mundantur. de conſe.diſt.iiij.nec quemq̄ȝ.
ſ A mortuo.i.mortalibus peccatis. hiſtoria. Tangitur hic illud veteris teſtamenti: q̄ ſi quis tangebat cadauer hominis mortui, erat immundus ſeptem diebus poſtea aſpergebatur die tertio aqua aſperſionis:et ſic mundabatur.
ſ A mortuo.i.a contactu mortui. Tangit qd̄ fiebat in veteri teſtamento,q̄ ſi quis tangebat oſſa vel corp⁹ mortui hominis,immūdus erat ſeptē diebus. poſtea aſpergebatur aqua aſperſionis die tertio ꝛ ſeptimo:et ſic mūdabatur, ſicut hic tangit̄, ꝛ exponitur de cōſe.diſti. iiij.nec quemq̄ȝ. (Mortuū tangens rat le- pē die- bus im- mūdus)
Incaſſum.
t Deſeratur. finaliter. ar.j. diſti.iiij. intermittentes.§.filijs.
v Fruſtra. qa indecens eſt prius ſoluere ꝛc.et̄ de renun.literas. Arg. contra.C.de his q. vt indig.l.fi. Nam et teſtamētum imperfectū nullū eſt. inſtit.quib.mo.teſta.infir.§.penul. (Eſaie j.d.) (Teſtamētum īpfectū nullum eſt.)
Sed vba. Hec eſt ſecūda pars diſtinct.in qua ſoluit (et bene)dicens q̄ D. auc̄tates ita ſunt intelligēde vt tempore cōfeſſionis nō habeant propoſitum peccandi. Io. de fan. (Eccl. xxxiiij.)
Caſus. Inducens authoritatib⁹ que vident̄ innuere q̄ illa penitentia quam ſequitur mortalis culpa,nō fuerit vera:incipit nunc reſpondere, et illas ſoluere. Et primo ſoluit primam. Uel illud qd̄ dicitur ibi: penitentiam agere, digne: dicens q̄ verba definitionis ad idem tempus et non ad diuerſa referuntur: ſcȝ vt eo tempore quo penitet,non habeat propoſitum amplius peccādi. Et ad hoc inducit ſequentia ca. (ij.pē.)
x Sed verba. Hic incipit ſoluere authoritates que videntur dicere illam penitentiam nō fuiſſe verā quam ſequitur mortalis culpa.et reſpicit hic primo illud ca.penitentiam quippe agere.
y Non cōmittat. Id eſt non cōmittendi propoſitum habeat.qui ergo a malis ſic mentem reuocat, vt commiſſa plangat,et plangenda cōmittere non velit.nec ſatiſfacere negligat:vere penitet:lȝ poſtea forte caſu vel infir-

mitate peccet,non ex propoſito.
a ¶ Committat.Opere vel voluntate.
b ¶ Enchiridio.Id eſt in libro manuali.Et dicitur ab en quod eſt in,et chir chiros quod eſt manus,id eſt liber manualis.

Enchiridion ē liber manualis.

ſeculum,ꝛ diligat eam ſm deum.hac eleemoſyna quam ſibi homo primum debet,mundantur interiora: ergo eleemoſyna pecunie quam quis facit manens in mortali peccato,non proprie dicitur eleemoſyna: quia inordinate fit dum a ſe non incipit:et dum ſibi crudelis exiſtit,nō placet deo. Hug.

Eleemoſyna i peccato facta non eſt ꝓprie eleemoſyna.

S Ane cauendū.¶ Caſus. Quidā erāt ꝙ quotidie peccare mortaliter nō vitabāt: credentes ꝙ ꝑ eleemoſynas poſſent ea peccata redimere.ſed errabant,cū quotidie ſit de⁹ rogandus de preteritis peccatis,et non emendus vt occaſione eleemoſyne credat quis impune poſſe peccare. Nam nulli dat de⁹ licētiā peccādi,ꝗuis de⁹ deleat facta peccata ſi ſatiſfactio congrua nō negligatur. Ut ea, ſcʒ mala.
c ¶ De peccatis preteritiſ. Uide qđ legiꝭ et not.xcvij.diſt.c.j.verſic.ipſa ꝓo.in gl.ſic intelligitur ꝛc.Archi.
d ¶ Propitiād⁹. id eſt placād⁹.
e ¶ Emendus .i. rō dem⁹ ei eleemoſynas in preciū vt maneam⁹ licite in peccato:alias dicit capi. eleemoſynis

ritatis datur intelligi,dum dicitur. Nam qui ſic alia deplorat vt iterum alia committat[a]: adhuc penitentiam agere,aut ignorat,aut diſſimulat.

Hinc Aug.in Enchiridio[b].

S Ane cauēdū eſt ne qſꝙ exiſtimet nephanda illa crimina(qualia q̇ agunt regnū dei nō poſſidebūt)quotidie ꝑpetrāda,ꝛ eleemoſynis quotidie redimēda.in meli⁹ eſt quippe vita mutāda,ꝛ per eleemoſynas de peccatiſ preteritiſ[c] eſt ꝓpiciād⁹[d] de⁹,nō ad hoc emēdus[e] quodāmodo vt ea ſemper liceat impune cōmittere:nemini em̄ dedit laxamētū peccādi, ꝗuis miſerādo deleat iam facta peccata,ſi nō ſatiſfactio cōgrua negligatur.

Item.

Q Ui vult ordinate dare eleemoſynam,a ſeipſo[f] debet incipere[g],ꝛ eam ſibi primo dare.eſt em̄ eleemoſyna[h] op⁹ miſericordie ꝟiſſime: de q̄

dictū eſt[i]:Miſerere aīe tue placēs deo. Propter hoc renaſcimur,vt deo placeamus[k].

Itē Joā.Chryſoſtom⁹.

D E q̄tidianis breuib⁹[l], leuibuſꝙ pctīs,ſine q̇bus hec vita non ducitꝭ,quotidiana[m] oratio[n] fidelium ſatiſfaciat[o].Eoꝝ eſt em̄ dicere: Pater noſter[p] q̇ es in celis,qui iam talr̄[q] pr̄i regenerati ſunt ex aq̄ ꝛ ſpū ſctō.Delet oīno hec oratio minima q̄tidiana peccata[r]: delet ꝛ illa a q̇b⁹ vita fidelium etiā ſcelerate geſta,ſʒ penitendo in meli⁹ cōmutata diſcedit. Sic queādmodū dicitꝭ veraciter:Dimitte[ſ] nobis debita noſtra,qm̄ nō deſunt q̄ dimittantur,ita veraciter dicatꝭ: Sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ noſtris.i.fiat qđ dicitur[t]:q̄ ꝛ ipſa eleemoſyna eſt veniam petentibus omnino ignoſcere.

Item Pius papa.

N Ihil[v] ꝓdeſt[x] homini ieiunare et orare, et alia

D E quotidianis.¶ Caſ⁹. Dicitur hic ꝙ leuia peccata ſine q̇bus vita preſens nō ducitꝭ: oratione dominica,ſcʒ Pater noſter, delentꝭ. Et ſicut veraciter dicitꝭ, dimitte nobis debita noſtra: ita et nos dicamus veraciter,ſicut ꝛc. ꝛ hec eſt eleemoſyne ſpecies.

Mat. vj.c.

l ¶ Breuibus.ratione temporis vocat breuia. nam ſi durant, tranſeunt in mortalia. †xxv. diſtinct.c.vnum.§.criminis.

† Aſſiduitas faciēdi venialia eſt mortale.Pe.

m ¶ Quotidiana. ꝯ.e.diſt.j.tres ſunt actiones.
n ¶ Oratio.ꝯ.eo.diſt.vj.q̇ vult.
o ¶ Satiſfaciat. ꝯ.de cōſe.diſtin.iij.aquam.
p ¶ Pater noſter. quia nō imponitur maior penitētia ꝓ veniali ꝙ vt dicatꝭ Pater noſter. vnde dicit ca.ꝙ ſufficit perfecta contritio vel confeſſio cordis.ꝯ.diſt.j.c.vlt.

peccata tua redime.ꝯ.diſtin.j.medicina.ꝯ.eo.c.adhuc inſtant.j.q.vij.exigūt.Remiſſio enim peccati non dat licentiam delinquēdi.Peccata etiā publice puniri intereſt.ex de col.c.ij.Sed tamē non debem⁹ temere ad penas proſilire.ar.C.de pe.ſi operis.

Pctā publice punire intereſt.

Q Ui vult ordinate.¶ Caſus Dicitꝭ hic ꝙ q̇ vult ordinate eleemoſynā dare,primo debet incipere a ſe ipſo.ſ.vt ſe prius corrigat ꝛ peniteat,ꝛ ſatiſfaciat de peccatis ſuis,ꝛ tunc datꝭ eleemoſyna ordinate.ꝛ hoc ꝓbatur per definitionem eleemoſyne.
f ¶ Seipſo.vt.ꝯ.xxiij.q.v.ſi nō lʒ.C.de ſer.ꝑſes. Nec tenetꝭ aliqua actione q̇ ꝓpter ſuas conſeruādas alienas merces ꝓiicit.ff.de ꝑſcri.ꝟ.q̇ ſeruādoꝝ.in prin.
g ¶ Incipere.vt habeat cor contritum,ꝛ dimittat ei a quo leſus eſt.
h ¶ Eleemoſyna.Dicitur ab eli qđ eſt de⁹,ꝛ moys qđ eſt aqua:quia ita extinguit peccatum,ſicut aqua extinguit ignem.diſt.xlv.tria.

Eleemoſyna vñ dicitꝭ.

i ¶ Dictū eſt.In libro ieſu filij Sirach a Salomone.
k ¶ Ut deo placeamus.Non ergo ſe fallant qui per largas eleemoſynas fructuum vel pecunie ſe exiſtimant impunitatem emere: quia qui diligit iniquitatem,odit animam ſuam: et qui odit animam ſuam,non eſt ei deus miſericors,ſed crudelis.ſi igitur vult ei dare eleemoſynam per quam ſit munda,odiat eam ſm

q ¶ Taliter patri regenerati ſunt.ꝙ ſint filij dei.et ita veraciter poſſunt dicere Pater noſter,in quibus non eſt mortale aliquid.
r ¶ Peccata delet. Non ꝙ peccata mortalia primo commiſſa ea omnino dimittat, ſed quia penitentiam pro mortali iniunctam releuat.Delet ergo mortalia quo ad penam,non quo ad eſſentiam: ſed venialia quo ad vtrunꝙ,ſic ꝛ aqua benedicta.de conſe.diſtin.iij.aquam ſale conſperſam.‡
ſ ¶ Dimitte nobiš. C.de imptijs imperialis. verſus principium.
t ¶ Quod dicitur.Scilicet dimittimus. Argu.de conſecra.diſtinc.ij.reuera.in fine.ꝯ.diſtinc.xxiij.pſalmiſta.ꝛ diſt.lvj.dominus.
v N Ihil.ꝯ.de conſe.diſt.v.nihil.ꝛ cap.non mediocriter.ꝯ.diſt.lxxxvj.quid prodeſt.
x ¶ Nihil prodeſt.ad vitam eternam.prodeſt tamē ad minus ſupplicium ſubeundum.ꝯ.ea.diſtinct.ſi quis autem non habens.vnde et penitentia non eſt deneganda ſuper vno peccato dum quis remanet in alijs.ex de peniten.ꝛ remiſ.quod quidam.Item ad temporalia conſequenda.xxij.q.ij.ſi quilibet.Item ad citiorem gratie appoſitionem.ꝯ.diſt.v.falſas.

‡ Et de ꝯſe.diſ.ij.cū oē.et ca.q̇ mādu- cat.ꝛ.c.ſe.et ca.omnia. Archi.

Penitētia ſup vno peccato nō eſt deneganda.

religionis opa facere, niſi mēs ab iniquitate reuocetur.

Ex persona[a] huiuſcemodi penitentis[b] etiā illud Smaragdi intelligiẗ. Ille penitētiā digne agit ⁊c̄. Et illud Aug. Penitētes ⁊c̄. Illud Iſidori: Irriſor eſt et non pe. ⁊ illud Eſaie. Lauamini ⁊ mundi eſtote. Itē et illud ſoliloquiorū. Inanis eſt penitētia ⁊c̄. Similiter ⁊ illud Grego. Qui admiſſa plāgūt ⁊ baptizantur a mortuo. Illud autem Ambroſij: Reperiūtur ⁊c̄. non ſm generalem ſed ſm ſpecialē cōſuetudinem eccleſie de ſolēni penitētia dictū intelligitur, que apd̄ quoſdā ſemel celebrata non iteratur.

Unde Augu. ſcribit ad Macedonianum.

Quāuis[c] caute ⁊ ſalubriter puiſum ſit vt loc⁹ illi⁹ humillime penitētie ſemel in eccl'ia cōcedaẗ, ne medicina vilis[b] vel minus vtilis eſſet egrotis, que tanto magis ſalubris eſt, quāto minus contēptibilis fuerit: q̄s tamen audeat dicere deo[e]. Quare huic homini qui poſt primā penitētiā rurſus ſe laqueis iniq̄tatꝭ obſtringit, adhuc iterū parcis? Hac authoritate[f] ⁊ illd̄[g] Ambroſij determinaẗ[h]: ⁊ iterū[i] peccatori p primā penitētiā venia dari monſtraẗ: alioq̄n nequaq̄ iterū parceret[k] de⁹ q̄ necdū pepercisset. Satiſfactio[l] q̄q̄ penitētie eſt. Uade, ⁊ amplius noli peccare: eūdē cū definitiōe intellectū[m] hʒ. Illd̄ autē qd̄ in libro[n] de penitētia diciẗ, de pfecta[o] eſt itelligendū. ſicut em̄ charitas alia eſt icipiēs, alia eſt pficiēs[p], alia eſt pfecta[q]: ſic ⁊ penitētia alia eſt icipiētiū, alia pficiētiū, alia perfectorū. Sicut autē charitati licet nōdū perfecte in baptiſmo datur venia peccatorū, vt q̄uis poſtea grauiter aliq̄s ſit peccaturus: tunc tn̄ intelligaẗ eſſe renatus non aqua tantum (ſicut Iouinianus tradidit) ſʒ aqua et ſpū (ſicut Hieronym⁹ contra eū ſcribit) ſic ⁊ incipientiū penitētie venia nō negaẗ: q̄ q̄dā ratione pfecta[r] pōt dici, q̄ toto corde gemit ⁊ dolet: licʒ ⁊ alia ratione pōt dici imperfecta, q̄ non vſq̄ in finē duratura[s]. ſm primū modū[t] perfectionis intelligiẗ illud Ioānis os aurei. Perfecta penitētia ⁊c̄. Iuxta ſm modū pfectionis[v] illud Aug. intelligitur. Penitētia eſt vindicta ſemper puniēs in ſe quod dolet commiſiſſe.

Illud[x] autē. Si penitētia finitur, nihil de venia relinquitur, dupliciter intelligi pōt. Si em̄ iuxta quorūdā ſentētiā pctā dimiſſa redeunt: facile eſt intelligere nihil de venia relinq̄, q̄m peccata q̄ prius erant dimiſſa, iterū replicanẗ. Sicut em̄ ille q̄ ex iuxta ſeruitute in libertatē manumittiẗ, interim vere liber eſt, q̄uis ob ingratitudinē in ſeruitutē poſtea reuoceẗ[y]: ſic ⁊ penitēti peccata vere remittuntur, q̄uis ob ingratitudinē vere eiſdē poſtea ſit implicād⁹. ſi autē pctā dimiſſa nō redeunt, dicitur nihil relinq̄ de venia, q̄ nihil relinq̄tur ſibi de vite mūditia, et ſpe eterne beatitudinis, quā cū venia aſſecut⁹ eſt. Sicut em̄ argēto perfecte purgato nihil ſui decoris relinquitur ſi ſequēti erugine fedaẗ, nō tamē prima ſʒ ſequēti erugine ſordidaẗ: ſic expiato p penitētiā nihil de venia dicitur relinqui: cū tamē iam nō deletis, ſʒ adhuc expiandis coinquineẗ.

¶ Ex persona. ¶ Hec eſt tertia pars diſt. in qua diciẗ q̄ omnes authoritates que dicunt q̄ penitētia nō ſit iterāda, de ſolēni ſunt intelligende. Io. de fan.

¶ Caſus. Soluit authoritates ſuperi⁹ inductas Gratian⁹, ⁊ dicit q̄ capitula ſuperi⁹ poſita que hic enumerantur, intelliguntẗ ſm proximum capitulum, ſcʒ nihil: cap. vero reperiuntur, intelligitur ſm ſpecialem conſuetudinē alicui⁹ eccleſie. ⁊ q̄ dicit ibi huiuſcemodi, de q̄a. ſ. dictū eſt in ca. pxi. vl' huiuſcemodi. ſ. plāgentis commiſſa et committentis: vel penitentis de vno peccato et non de alio: ⁊ ſm ſpecialē conſuetudinem intelligiẗ ca. ſequēs: cuius ca. patet. et habeẗ hoc. ṡ. i. diſt. q̄uis. Alij, ſub illo §. poteſt. et al'r hʒ ca. illud.

iiij. ps

Esaie i. d.

a ¶ Ex pſona huiuſcemodi. de qua loquiẗ ca. nihil.

b ¶ Penitētis. ſ. de vno et non de alio: vel aliud committentis tunc vel poſtea.

c ¶ Quāuis. ṡ. di. l. q̄uis.

d ¶ Uilis. i. ſi haberet vilis: qd̄ ↄtingeret ex iteratione eiuſdem. omne em̄ rarū ⁊c̄. xciij. diſti. legitimus.

e ¶ Deo. vl' pape.

¶ Hac authoritate. ¶ Hec eſt quarta pars diſt. in qua dicitur q̄ in penitētia ſunt grad⁹ ſicut in charitate ⁊c. Io. de fan.

iiij. ps.

¶ Caſus. Nūc dicit Gratian⁹ q̄ ſm hāc authoritatē q̄uis intelligi pōt illud Amb. ſcʒ cap. reperiuntur. illud autē quod diciẗ in libro de penitētia, ſcʒ penitētia eſt q̄dam ⁊c. de perfecta penitētia intelligitur. Poſtea dicitur q̄ penitentia alia eſt incipiens, alia proficiēs, alia perfecta. Et iuxta hanc diſtinctionē intelliguntẗ quedam ca. ſuperius poſita. illud autē ſi apoſtol⁹. in fine intelligitur ſm quādam diſt. quam fecit in litera.

Joan. viij. b.

f ¶ Hac authoritate. ſ. q̄uis.

g ¶ Et illud. ṡ. eo. reperiuntur.

h ¶ Determinaẗ. Scʒ q̄ de ſolēni intelligatur.

i ¶ Iterū. Sicut dictū eſt. ṡ. eo. c. pxi. q̄uis. in fi.

k ¶ Parceret. q̄ ſi prius homini nō pepercisset, non ei iterū parcere diceretur. arg. ṡ. e. diſ. penitentia eſt quedam dolentis.

l ¶ Satiſfactio. materialiter tenetur.

m ¶ Intellectum. Id eſt vt ad tempus idem referaẗ, non ad diuerſa.

n ¶ In libro. ṡ. e. diſti. penitentia eſt quedam.

o ¶ De perfecta. Penitentia. i. perfectorum. Uel ſufficiente ad ſalutē. vel duratura vſq̄ in finem.

p ¶ Proficiēs. id eſt ad ſalutem ſufficiens.

q ¶ Perfecta. q̄ gradus ſunt in ea: vt. ṡ. diſt. ij. cū ſancta. ⁊ precedēti §.

r ¶ Perfecta. Id eſt ad ſalutem ſufficiens.

ſ ¶ Duratura. Ḣ daẗ intelligi q̄ quedā diciẗ perfecta, id eſt vſq̄ ad finē duratura.

t ¶ Primum modū. q̄ diciẗ pfecta, id eſt vſq̄ ad ſalutē ſufficiēs: vt cum quis toto corde doleẗ ⁊ gemit.

v ¶ Perfectionis. Quia diciẗ pfecta, id eſt vſq̄ ad finem duratura.

x ¶ Illd̄ autē. ṡ. e. ſi apoſtolus.

y ¶ Reuoceẗ. qd̄ ex leui cā fieri pōt. C. de libe. ⁊ eorū li. l. ij. ar. xv. q. vij. c. j. dum tamē lege ſit comprehenſa.

¶ Quod autē. ¶ Hec eſt quinta pars diſt. in qua probat per quatuor authoritates q̄ ſemper per verā penitētiā dimittuntur peccata. Jo. de fan.

¶ Caſus. Poſitis authoritatibus inductis quas inducunt q̄ dicūt penitentiā non eſſe iterandā, ⁊ q̄ penitentia poſtq̄ peccat non obtinet veniā: incipit tractare p̄ multas authoritates ⁊ exēpla q̄ penitētia iteratur, ⁊ q̄ ſepi⁹ per penitētiam remittātur peccata. Et ad hoc inducit ſequen. ca.

tiens parcit ei deus: qd̄ p̄batur exēplo dauid, ⁊ per multas authoritates eiuſdem.

i ¶ Abſtulit. Quo ad culpā, non quo ad penam. j. e. illud. ⁊. s̄. diſt. j. ſicut primi. Uel quo ad penā eternam, nō quo ad tēporalē. j. diſt. iiij. c. intermittētes. §. filijs. h. — De⁹ q̄li ter abſtulit peccatū dauid.

Quod autē[a] per penitētiam non ſemel tantum, ſed ſepiſſime peccata remittātur: authoritate multorum probat. Ait enim Hieronymus ad Ruſticum de penitentia.

Septies[b] in die cadit[c] iuſtus ⁊ reſurgit[d]. ſi cadit, quomodo iuſt⁹? ſi iuſt⁹ quomodo cadit[e]? Sed iuſti vocabulū[f] nō amittit q̄ p̄ penitētiā ſemp̄ reſurgit. Et nō ſolū ſepties, ſʒ etiā ſeptuagieſſepties[g] delinquenti, ſi cōuertat ad penitentiam, peccata donantur. Cui pl⁹[h] donatur, pl⁹ diligit.

Dauid q̄q̄ p̄ penitētiā adulterij ſimul ⁊ homicidij veniā impetrauit: de cuius penitētia in eodē lib. Hieronym⁹ ait.

Totā penitētiā pctōris oſtēdit pſalm⁹ q̄nquageſim⁹, q̄n ingreſſus eſt dauid ad vxorē Urie, ⁊ a Nathan p̄pheta correctus reſpondit, dicēs: Peccaui. ſtatimq̄ meruit audire. Et dn̄s abſtulit[i] peccatum tuum a te. Adulterio em̄ iunxerat homicidium, ⁊ tamē conuerſus[k] ad lachrymas ait: Miſerere mei de⁹, ſm̄ magnā miam tuā. Magnum em̄ pctm̄ magna indiget miſericordia[l]. vnde ſubiungit ⁊ dicit: Multū laua me ab iniquitate mea, et a pctō meo mūda me: q̄m iniq̄tatem meā ego cognoſco, ⁊ pctm̄ meū ↄtra me eſt ſemper: tibi ſoli peccaui. Rex[m] em̄ erat alium nō timebat[n], aliū non habebat ſup̄ ſe. Et corā te male feci, vt iuſtificerꝭ[o] in ſermonib⁹ tuis, et vincas cū iudicarꝭ. Concluſit[p] em̄ de⁹ oīa[q] ſub pctō, vt oib⁹[r] miſereat. Tātūq̄ p̄fecit, vt du dū peccator ⁊ penitēs trāſierit in magiſtrū. Ait em̄: Docebo iniquos vias tuas, et ipij ad te cōuertent. Cōfeſſio ⁊ pulchritudo corā eo: vt qui fuerit ſua pctā ↄfeſſus ⁊ dixerit: Corrupte ſunt ⁊ cōputruerūt[s] cicatrices[t] mee, feditatē vulnerū in ſanitatis decorē cōmutet. Itē

Iamb. i apologia[v] dauid.

Ille rex[x] tātus ac potēs

r.q.s. — puer. iiij. b. — Mat. xviij. c. — j. reg. iij. e. — j. reg. iij. d. — ps. l. — ad ro. xj. d. — ps. l. — Psal. xxxvij.

a ¶ Quod autē. inductis authoritatibus quas inducunt qui penitentiā non eſſe iterandam dicūt, ⁊ q̄ penitentia poſtq̄ peccatur non obtinet veniā, incipit probare p̄ multas authoritates ⁊ exempla q̄ penitētia ſepius iteratur, et q̄ ſepius per penitentiam remittuntur peccata.

Septies. ¶ Caſus. Juſt⁹ ſepties. i. multotiens cadit per venialia peccata: ⁊ tamē nō cadit a charitate, et ſunt verba Salomonis que Hiero. exponit.

b ¶ Septies. verbū Salomonis: qd̄ exponit Hiero.

b ¶ Septies. id p̄ vniuerſitate ponit. i. oib⁹ modis ⁊ generib⁹ flagitiorū ⁊ tribulationū. Additio. Et dic q̄ hec nō eſt intētio litere, nec p̄pter hoc inducit, ſed ſm̄ q̄ cadit in peccatū, vt ſequit in alia glo. ſm̄ Pe. — Septies. i. oībus modis.

c ¶ Cadit. i. affligitur.

d ¶ Reſurgit. i. non perit, ſed p̄ficit. Uel reſurgit. i. nouis operibus proficit.

e ¶ Cadit. ſi intelligas hoc de caſu qui fit poſt peccatū mortale, exaudi qd̄ dicit in die. ſ. vite ſue, ⁊ tunc eſt caſus a charitate. Si vero intelligas de caſu qui fit per veniale, per qd̄ cadit a quadā innocētia, non a charitate: tunc exaudi de die naturali.

f ¶ Uocabulū. generaliter dicit lex q̄ q̄ poſſeſſionem vi ereptā in ipſo ↄgreſſu recipit: in priſtinā cauſam videtur poti⁹ reuerti q̄̄ vi poſſidere. ff. de vi ⁊ vi ar. q̄ poſſeſſionē. arg. s̄. diſt. ij. §. hec itaq̄. c. firmum. — Ulm fa des nō ſimo vi poſſidet.

g ¶ Septuagieſſepties. i. quandocūq̄. finitū p̄ infinito ponitur. j. e. adhuc ver. medicorum. xvj. q. ij. viſis. verſi. habet enim.

h ¶ Cui plus. Hec fuit reſponſio Petri cum dominus eum interrogauit de feneratore qui debitoribus debita inequalia dimiſerat.

Totā penitētiā. ¶ Caſ⁹. Probat in hoc ca. q̄ q̄tieſcūq̄ quis reuertit ad deum pro peccatis ſuis, totiens parcit ei deus ...

k ¶ Cōuerſus. s̄. diſt. j. §. econtra.

l ¶ Magna indiget miſericordia. i. magno effectu miſericordie. nā miſericordia dei eq̄ magna eſt ſemper.

m ¶ Rex. De facto. ar. diſti. lxxxiij. nemo. extra qui fi. ſint le. per venerabilem.

n ¶ Alium non timebat. Hic habes vnā expoſitionem huius authoritatis: aliaʒ habes. s̄. diſt. j. et venit. Uel dic q̄ alium non timebat, qui ſcilʒ iuſte poſſet eum punire, cū ipſe ſol⁹ ſine pctō ſit. s̄. iij. q. vij. iudicet.

o ¶ Juſtificeris. Quia continuo penituit. s̄. eo. diſt. j. ⁊ venit.

p ¶ Cōcluſit. i. cōcludi permiſit.

q ¶ Oia. Judeos et gentiles.

r ¶ Ut omnibus. Quo ad ſufficientiam, nō quo ad efficaciam. s̄. eo. diſt. ij. citius. ✝ — ✝ Oīb⁹ ſcʒ iudeis et gētilib⁹ non q̄ nullū ſit dānatur⁹ vt q̄dā falſo aſſeruē. ſm̄ h. Lau. et Archi.

s ¶ Computruerunt. Cum peccato iterum cōſentitur, dum ad actum ducitur.

t ¶ Cicatrices. i. plage pctōrū p̄ baptiſmū, put exponitur. j. di. iiij. ca. vl. Uel per aliud remediū ſanate.

v ¶ In apologia dauid. liber excuſatori⁹ de dauid. ‡ — ‡ Et dr̄ ab apo qd̄ ē re, ⁊ logos qd̄ ē ſermo q̄ſi ſermonis relatio vel rn̄ſio. Archi.

Ille rex. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in tres partes. In prima multis modis excuſatur peccatū dauid. Primo q̄ diu noluit in pctō manere. Scd̄o q̄ grauiter in corde doluit. vnde ſtatim fuit ei dimiſſum peccatum. Tertio, q̄ ſi ſancti quādoq̄ peccāt, credendū eſt eis hoc contingere potius fragilitate nature, q̄̄ libidine peccandi: ⁊ ideo forti⁹ reſurgunt, vt nō videant cecidiſſe. In ſecunda parte dicit q̄ peccatū quādoq̄ donat, quandoq̄ delet, quandoq̄ tegit. ⁊ de quolibet exēplū ſupponit. In tertia parte ponit differentiā inter iniquitatē ⁊ peccatū. peccatum enim eſt opus, iniquitas qualitas mētꝭ. vnde qui vult cauere a peccato, extirpet radicem ipſam peccati, ſcʒ iniquitatē. Secūda pars incipit ibi: Peccatū autē. Tertia ibi: Peccatum eſt.

x ¶ Ille rex tant⁹. ¶ Caſ⁹. In hoc ca. excuſatur multis modis pctm̄ dauid, adulterij. ſ. et homicidij. Primo q̄ diu noluit manere in peccato. Scd̄o q̄ grauiter in corde doluit: qd̄ inde patet: q̄ ſtatim fuit ei dimiſſum peccatum. Tertio, q̄ ſi quādoq̄ ſancti peccant, credēdū eſt hoc eis — Dauid peccatū tripliciter excuſat.

contingere potius fragilitate nature ꝙ̄ peccandi libidine: vnde fortius reſurgunt adeo vt non videantur cecidiſſe. In ſecunda parte ponit differentiam inter peccatū et iniquitatē: peccatū em̄ eſt opꝰ iniquitatis, iniquitas eſt qualitas ᵗ mentis. vnde qui vult cauere a peccato, extirpet radicem ipſius peccati, ſcz iniquitatem.

ᵗ Al's vitium.

a ¶ Nec exiguo. Poſtq̄ꝫ redargutꝰ eſt a Nathan.

b ¶ Conſcientiā. Argu. ꝙ non dicit quis mordeti peccati conſcientia, ex quo iam de eo penituit vnde ſubire ſecure potuit ſacramentum. viij. q. iij. artaldus. licet ar. ꝯtra ſu. ē. xxv. diſt. primum. Sed not. ꝙ cōſcientia dupliciter accipit̃, quandoqꝫ enim dicit̃ cōſcientia delicti: vt ibi. quandoqꝫ dicitur morſus peccati: vt hic, ꝛ ſm ꝙ dicit Horatiꝰ: Nil cōſcire ſibi, nulla pallēſcere culpa.

ij. reg. xij. d.

Cōſciētia dupliciter ſumit̃.

c ¶ Tranſduxerit. i. deleuerit q̄ ad penam eternā, al's tēporaliter punitꝰ fuit. ē. eo. diſti. j. ſicut primi.

d ¶ Sancti qui. Per hoc intendit ꝓbare ꝙ vtilis eſt penitentia, licz ſequatur offenſa quedam, ſcz humana ſimilitudine currētium in brauio vel agone. Nam licet in curſu labantur: ſi viriliter poſtea inſiſtant, lapſus preteritus nullatenus eis imputatur. ſic ꝛ ſpiritualis agoniſta dum currit ad brauium vocationis eterne: licet aliquando labatur in via ſi poſt reſurgit, lapſus non obeſt ei. quin etiam ſtimulo incitatus pudoris, ad conſummationem curſus amplius inardeſcit. l. diſt. fidelior.

Pnīa eſt vtilis lz ſequat̃ offenſa.

e ¶ Corruunt. ē. xx. q. iij. procliuis. ĩ. eo. inter hec hircū. in aut̃. de mona. §. hinc. col. j.

f ¶ Cumulaſſe. Id eſt incentiuum ad bene operandū augmentaſſe.

g ¶ Currentium. Id eſt bene operantium. Uel intelligitur ad literam.

h ¶ Non ſoluitur. ē. e. diſtinct. j. §. alij econtrario. et ca. et venit.

i ¶ Luctātiū. vt fiat ꝯtētio ſi illi poſtea obtinuerūt.

k ¶ Gratia maiore. ē. diſ. l. fidelior.

l ¶ Cenſeri. i. damnari.

m ¶ Conditionis. humane.

n ¶ Uirtutis. ĩ. eo. inter hec hircum.

o ¶ Donatur. donari dicitur quod nullo iure cogente conceditur. arg. ē. diſ. ij. nullus eorum. ff. de regu. iur. donari. Unde cum primam gratiam nemo poſſit mereri, patet ꝙ̄ gratis ſit remiſſio peccatorum.

nec ᵃ exiguo quidem momento manere penes ſe delicti paſſus eſt cōſcientiā ᵇ, ſed prematura confeſſione, atqꝫ immēſo dolore reddidit per cōfeſſionē peccatū ſuum dn̄o. ꝛ. ĩ. Deniqꝫ dn̄m dolor interni affectꝰ mouit vt Nathā diceret. Quoniā penituit te, ꝛ dominꝰ trāſtulit peccatum tuum. Maturitas itaqꝫ venie ꝓfundā regis fuiſſe declarauit penitētiā, que tāti erroris offenſam tranſduxerit ᶜ. et. ĩ. Sancti ᵈ qui conſummare certamen piū geſtiunt, ꝛ currere curſum ſalutis, ſicubi forte vt hoīes corruunt ᵉ nature magis fragilitate, q̄ꝫ peccādi libidine, fortiores ꝛ acriores ad currendū reſurgunt, pudoris ſtimulo maiora reparātes certamina: vt non ſolū nullum attuliſſe exiſtimet̃ lapſus impedimentum, ſed etiam velocitatis incentiua cumulaſſe ᶠ. ergo ſi currentium ᵍ non ſoluit̃ ʰ curſus cum aliqui forte ceciderūt: non luctantiū ⁱ contētio, ſed in offenſa manent certamina, qn̄ ꝛ pleriqꝫ poſt vnū vel alterum lapſum grā maiore ᵏ vicerunt quanto magis agonē pietatis ingreſſi non debent vnius prolapſionis offenſa cenſeri ˡ: cum beatus ſit qui ſe poteſt poſt lapſum reparare. ꝛ. ĩ. Q̄ꝫ peccauit, conditionis ᵐ eſt: ꝙ ſupplicauit, correctionis lapſus communis, ſed ſpecialis confeſſio. Culpam itaqꝫ incidiſſe nature eſt: diluiſſe, virtutꝫ ⁿ. ꝛ. ĩ. Pctm̄ aut donat̃ ᵒ, aut delet̃, aut tegitur. Donat̃ ᵖ per gratiā, delet̃ ᑫ per crucꝫ ſanguinē ʳ, tegit̃ ˢ per charitatē. Similiter et iniquitas ᵗ eſtimat̃ habitudo mentis iniuſte: licz Ioānes in ep̃la eū q̄ fecerit pctm̄, iniq̃tatē ᵛ feciſſe dixerit. Peccatū eſt iniquitas ˣ, qꝛ in pctō ipſo eſt iniquitas. Tn̄ (vt nobis videt̃) peccatum eſt opꝰ iniq̃tatꝫ, ꝛ iniq̃tas operatrix ʸ culpe atqꝫ delicti. Prius eſt ergo vt ipſa iniqui-

p ¶ Donatur. donatur peccatum quando ita remittitur vt ꝓ eo nulla pena exigatur: vt in baptiſmo deletur cum interior macula abſtergitur, et ad penam eternam minime reſeruatur.

Pctm̄ qn̄ dicit̃ donari.

q ¶ Deletur. ē. diſ. j. c. ij. poteſtatis.

q ¶ Delet̃. ſiquidē in baptiſmo deletur originale ne obſit: non vt non ſit. ĩ. de conſe. diſt. iiij. ca. ij. et alludit̃ hic nature ſanguinis. Humidā em̄ naturam habet abluendi: ſicut Ioānes in Apocalypſi ait de martyribꝰ: Lauerunt (inquit) ſtolas ſuas in ſanguine agni. Et apoſtolꝰ: Deletum eſt chirographū per mortē chriſti quo diabolo tenebamur obnoxij. lxxxvj. diſ. ſcire dꝫ. verſi. itē in apologia dauid deleta ſcriptura charta remanet: ſimil'r deleta culpa originali ĩ baptiſmo remanet ipſa iniquitas. i. fomes peccati ad penam tantum nō ad culpam.

Pctm̄ originale q̄liter delet̃ in baptiſmo.

j. Ioā. v.

r ¶ Per ſanguinem. i. per paſſionem. i. per fidē quā quis habet de paſſione.

ſ ¶ Tegitur. per charitatē. i. per bona opera. Sicut em̄ vnū corpꝰ tegit̃ per oppoſitionē alterius, ſic pctm̄ tegit̃ per bona opera ꝯtraria: vt. ĩ. c. illō. ver. atqꝫ operuit peccata, ꝛ texit operibꝰ bonis. Uel referas hoc ad diuerſa peccata: vt pctm̄ qđ eſt tātū in volūtate, dicat̃ donari: originale autem deleri, actuale tegi. Unde Pſal. Beati quorum remiſſe ſunt iniquitates ꝛc̃.

Pctā q̄dam tegunt̃.

Pſal.

Additio. Licet enim peccatum ſit donatum ꝛ deletum, non tamen videt̃ eſſe tectū, immo nudum ꝛ apertū quouſqꝫ cōgrua ſit ſatiſfactio facta. ſic ergo deꝰ donat peccatum per cordis ꝯtritionē, ꝛ homo delet interiꝰ per cordis contritionem, ꝛ tegit exterius per confeſſionem ꝛ operis ſatiſfactionem. Pe.

t ¶ Iniq̃tas. Supple aut donat̃, aut tegit̃.

v ¶ Iniq̃tatē. Sic oīs q̄ facit peccatū, ꝛ iniq̃tatē facit: quia peccatum eſt iniquitas ꝛc.

x ¶ Iniq̃tas. i. ex iniq̃tate ꝓcedit peccatū.

y ¶ Operatrix culpe. Sicut charitas bonoꝝ meritoꝝ: vt. ē. e. diſ. ij. charitas.

y ¶ Operatrix culpe. Innuitur ex hac ſerie ꝙ iniq̃tas nō eſt peccatum, ꝛ vice verſa: qđ aliquibus videtur abſurdum, ſed non eſt, ſi vocabuli acceptio multipliciter attendatur. Dicitur enim peccatum large ꝛ ſtricte. Quicquid vtiqꝫ a deo non eſt, large peccati appellatione continet̃, vt pctm̄ originale. ꝛ vitium anime, qđ dicit̃ habitudo mētis iniuſte. Si em̄ deꝰ oīpotēs dicitur, quia oīa poteſt

Pctm̄ dr̃ large ꝛ ſtricte

et facit preter peccata: recte quicquid ab eo non eſt, peccatū dici poteſt: cū etiā poſſe peccare, non ſit aliquid poſſe: vt.ſ.e.diſtinct.ij.charitas. Stricte vero et proprie dicitur pctm̄ peccantis actio, et ita hic accipitur, ſm̄ illud Aug. peccatū eſt dictū vel factum vel cōcupitum qđ ſit cōtra legem dei. et ſm̄ hoc iniquitas non eſt peccatum. Si enim iniquitas eſt habitudo mentis iniuſte, ⁊ habitudo eſt qualitas ⁊ nulla charitas eſt actio: ergo nec peccatum. vnde et hic Ambro. ait. Peccatū eſt opus iniquitatis: q: ex iniquitate vt ex cauſa procedit: ſicut econtrario bona merita ex charitate puenire dicūtur: vt.ſ.e.diſtinct.ij. charitas. vt mihi videt. h.

f ¶ De hoc.l. peccato homicidij et adulterij.
g ¶ Sed vmbra.ſ.xxxj.q.j.c.ſi qua.§.ſed obijcitur.
¶ Extra.¶ hec eſt.vj.pars diſtin. in qua intēdit probare q etiam boni et ſancti quandoqꝫ cadunt et reſurgūt. Et hoc probatur per quatuor ca. Joan. de fan.

a ¶ Delet. Supra.xj.q.iij. exiſtimāt.ſ.xxxij.q.j.cū renunciatur.

Illud vero. ¶ Caſus. Adhuc Ambro. perſiſtens in excuſatione Dauid, cōmendat eum q obtulit ſe morti pro plebe: vnde ⁊ veniā adeptus eſt. Aliud exēplum moyſi, qui p ſimili facto veniā impetrauit. ⁊ q p tali oblatione Dauid ſit adeptus veniā ſui peccati: ſcilicet adulterij ⁊ homicidij, probat quibuſdam authoritatibus: ⁊ quia nō fecit hoc dolo, ſed errore: et nō libidine peccandi, ſed cauſa myſterij occulti. Et habetur hec hiſtoria.ſ.j.q.iiij.ca.eccl'ia.§.itē peccato eccleſie.

b ¶ Grex iſte.ſ.j.q.iiij.c.eccleſia.§.item dauid.

c ¶ Moyſes.ſ.diſt.xlv.diſciplina.

d ¶ Meruit. Id eſt obtinuit.

e ¶ Quanto. Ar. votum de preſenti magis obligare q̄ votum de futuro. Argu. contra. extra qui cle. vel vo. rurſus. vbi dicitur q ſimplex votum non minus obligat q̄ ſolenne.

tas deleat, et excidat radix et ſeminarium peccatoꝝ. Itaqꝫ queadmodū intrās in animā ſapientis diſciplina imprudentiā tollit, ⁊ ſciētia ignorantiā: ſic pfecta virtus iniquitatē, et remiſſio peccatoꝝ delet[a] omne peccatum. Idem in eodem.

Illud vero q̄ admirabile eſt, q angelo ferienti plebē, ſe obtulit dauid dicēs: Grex iſte[b] qd fecit: fiat man⁹ tua in me: ⁊ in domū pr̄is mei quo facto ſtatim ſacrificio dignus iudicat⁹ eſt, q̇ abſolutione exiſtimabat indignus. nec mirum ſi tali ſua oblatiōe pro pp̄lo, pcti ſui adeptus eſt veniam: cū moyſes[c] offerēdo ſe dño p plebis errore, pctā deleuerit. Texit igit pctā ſua, an nō: ſꝫ q̇s hoc neget: cū ipſe docuerit ppheta q remittantur iniqtates, tegant pctā, ⁊ nō iputet a dño. Delictū meū cognoſco, ⁊ iniuſtitiā meam nō operui. dixi pnūciabo aduerſum me iniuſtitiā meā dño, et tu remiſiſti ipietatē pcti mei: ſi dixit pnūciabo, ⁊ veniā meruit[d] anq̄ pnūciaret: quāto[e] magis vbi de ſe pnūciauit dicēs, Iniquitatē meam ego cognoſco, ⁊ pctm̄ meū cōtra me eſt ſemp: remiſſuꝫ eſt ei omne pctm̄: licet ſpecialiter de hoc[f] nathā ppheta rn̄dit: Et dñs tranſtulit pctm̄ tuū. ergo ⁊ remiſſionē meruit iniquitatis, et texit charitate atqꝫ operuit peccata: et texit opib⁹ bonis: nec imputatum eſt ei pctm̄, q: nō fuit in eo dolus malitie, ſꝫ lapſus erroris: deniqꝫ nō fuit improbitatis eſtus: ſed vmbra[g] myſterij: et tamē ↄfeſſus eſt delictū ſuū: agnouit iniquitatem: vidit lauacrum: vidit ⁊ credidit: dilexit multum: vt nimia charitate tegere errorem quēuis poſſet. Ecce, cuius penitētia hic cōmendat, cui etiā venia p pphetam data monſtratur: q̄ grauiter poſtea deliqrit[h], populi multitudo[i] proſtrata oſtendit. Achab quoqꝫ (vt Hieronymus cōtra Iouinianū ſcribit) rex impijſſimus, vt ſentētiā dei ſubterfugeret, et euerſio domus eius differretur in poſteros, ieiunio impetrauit et ſacco. De quo ad eundem Ruſticū ſcribit idem Hieronymus dicens.

Achab[k] rex impijſſim⁹ vineā nabuthe cruore poſſedit: ⁊ cū Iezabel nō tam cōiugio ſibi q̄ crudelitate cōiuncta, helie increpatiōe corripitur, ad eundem hec dicit dominus. Occidiſti, ⁊ poſſediſti. et iterū. In loco[l] quo linxerūt canes ſanguinē nabuthe: ibi lingēt ſanguinē tuum. Et Iezabel canes comedēt ante muros iezrael[m]. Qđ cum audiſſet Achab, ſcidit veſtimenta ſua, et poſuit ſaccum ſuper carnē ſuam, ⁊ ieiunauit: ⁊ dormiuit i cilicio. Factuſqꝫ eſt ſermo dñi ad heliā dicēs. Qr reuerit⁹ eſt achab faciē meam, nō inducā malū in dieb⁹ eius. Unū[n] ſcel⁹ ⁊ achab ⁊ iezabel[o] commiſerunt: ſed tn̄ conuerſo achab ad pniam, pena differt in poſteros: ⁊ iezabel i ſcelere pſeuerans, pſenti condēnat[p] iudicio. Itē Ioan. chryſoſtomus de raparatione lapſi.

¶ Caſus. Infert Gratia. ex ſupradictis q ille cuius penitētia commēdat ⁊ cui p pphetā oñditur venia data: poſtea grauit deliquit in populi numeratione, et iterū poſtea penituit. vj.ps. Achab quoqꝫ rex impijſſim⁹ per penitētiam a dño veniā impetrauit.

h ¶ Deliqrit. In ppli numeratiōe. iij.reg. xxj.

i ¶ Multitudo.j.q.iiij.c.eccleſia.§.item dauid.

Achab rex. ¶ Caſus. Cū Achab et Iezabel ab helia grauiter redarguerētur de morte nabuthe, et eis grauiter cōminat⁹ fuiſſet ppheta: ad vocem eius Achab penitentiā egit, et veniā a domino impetrauit. iij.reg. xxj.a. Iezabel vero q noluit penitere: preſenti fuit condēnata iudicio. Et conſueuit notari hiſtoria.ſ.l.diſtinct.c.ſi poſt.§.ecōtra. Qđ dicit ibi, et cum iezabel: cum prepoſitio eſt.

k ¶ Achab.ſ.xxiij.q.viij.cōuenior. iij.reg. xxj.g.

l ¶ In loco. id eſt in eadē regione nō enim eſt verum in eodem loco ſingulariter.

m ¶ Jezrael. Ciuitas eſt.

n ¶ Unum. id eſt ſimile.

o ¶ Jezabel. Et ita medicamētum fuit vni ad interitum ⁊c. vt.xxiij.q.iiij.nabuchodonoſor.

p ¶ Condēnatur. Cum iehu precepit eunuchis q eā precipitarent de turri: quia dixerat ei. Nūquid pax erit zambri, qui interfecit dñm ſuum: id eſt filium meum zaran. Jezabel p̄cipitata fuit de turri.

Talis mihi. ¶Caſus. Dicitur in hoc ca. ꝙ tanta eſt pietas dei, ꝙ quēlibet peccatorem etiam ſceleratiſſimū ad pniam recipit, ⁊ ad ſtatum priſtinum reuocat et mercedem tribuit conuerſionis, ꝗuis exigue. Et hoc probat authoritate Eſaie, et exemplo Achab. cuta. arg. extra de teſti. ſicut. Et nota ꝙ eſt triplex peccatorum venia. Prima conſiſtit in pene dilatione: ſicut hic. Secunda in culpe abolitione, que fit per penitētiā. Tertia in culpe ⁊ pene dimiſſione: qđ fit ꝑ baptiſmū. de cōſe. diſt. iiij. ſiue. de prima hic. de ſcđa diſt. ij. ij quo. B. — Peccatoꝝ venia ē triplex.

Talis (mihi crede) talis eſt erga hoies pietas dei: nunꝗ̄ ſpernit[a] pniam ſi ei ſyncere et ſimpliciter offerat. Etiā ſi ad ſūmū ꝗs pueniat[b] maloꝝ: et inde tñ velit reuerti ad virtutis viā: ſuſcipit[c] ⁊ libēter amplectit: facit oia quatenus ad priorē reuocet ſtatū: ⁊ qđ eſt adhuc p̄ſtātius ⁊ eminentius, etiā ſi nō potuerit ꝗs explere in preſenti ſatiſfaciendi ordinē: quantulācūꝗ̄ tñ et quālibet breui tēpore geſtam non reſpuit penitentiam[d].

Suſcipit etiam ipſam: nec patitur[e] ꝗuis exigue conuerſionis perdere mercedē. Hoc enī mihi idicat Eſaias: vbi de populo iudeorum talia quedam dicit: Propter peccatū modice cōturbaui eū: et pcuſſi eū: ⁊ auerti faciē meā ab eo. contriſtatꝰ eſt ⁊ ambulauit triſtis: et ſanaui[f] eū et conſolatus[g] ſum eū. Euidētius aūt nobis teſtimoniū dabit etiā rex ille impius q̄ cupiditatis ſue quidē predā vxoris nequitia ꝗſiuit: ſed pturbatꝰ ipſiꝰ ſceleris immanitate penituit: ⁊ cilicio circundatꝰ facinꝰ ſuū fleuit: atꝗ̄ ita erga ſe dñi miam prouocauit: vt a cūctis[h] eū abſolueret peccatis. Sic enī ait deus ad Heliam: Vidiſti quomō compūctꝰ eſt Achab a facie mea? q2 fleuit in cōſpectu meo, non inducā mala[i] in diebus eius.

Item Gregorius in homilia x. ſuper Ezechielem.

Sicut achab rex iniquꝰ a ꝓpheta rep̄hēſus dū cōtra ſe diuinā ſniā audiſſet, pertimuit, ⁊ in magno merore dep̄rehēſus eſt, ita vt ꝓphete ſuo dñs diceret. Nōne vidiſti Achab hūiliatū corā me? q2 ergo mei[k] cauſa humiliatꝰ eſt nō inducā mala in diebꝰ eius. In quibꝰ dñi verbis penſandū eſt quomō ei in electis ſuis meror amaritudinis placeat qui amittere timent deū: ſi ſic ei pnia et in reprobo placuit, qui timebat perdere p̄ſens ſeculum: aut quomō grata ſit ei ſpontanea afflictio pro culpis in eis qui placēt, ſi hoc ad tempus placuit ⁊ in illo qui diſplicebat. Niniuite quoꝗ̄ quos dñs in euangelio commēdat, penitentiā egerūt in predicatione Jone, et ex mia dñi indulgentiam cōſecuti, ſubuerſionis interitum ſubterfugere meruerunt. Sed qualiter[l] poſt acceptā veniā Achab vixerit, textus libri regū declarat: de q̄ etiā ſcribit Ambro. ꝙ Jezabel vxor eius cuiꝰ inflāmabat arbitrio, cor eiꝰ conuertit, ⁊ nimijs ſacrilegijs execrabilem fecit: ⁊ hunc penitentie eius effectum reuocauit.

De niniuitis aūt in principio Jone ſcribit Hieronymus.

Sicut ait Herodotus[m] Niniue a rege Medorū ſubuerſa eſt regnāte apud hebreos Joſia. Unde patet illam predicante Jona ex pnia meruiſſe veniam: ſed q2 poſtea ad vomitum redijt, ex ira dei ſubuerſam[n] fuiſſe.

Item in principio Naum.

a ¶ Spernit. xxvj. q̄one. vj. agnouimus.

b ¶ Perueniat. Poteſt ergo aliꝗs eſſe ſumme malus ſed nō repente: vt š. diſtin. ij. ca. ſi ſermo. Š. econtrario. Sed certe ſumme bonus nō pōt quis eſſe nec ſūme malus intentione malitie vel bonitatis: quin alius poſſit eſſe melior vel deterior. Nam dicit authoritas: Superbia eoꝝ qui te oderunt aſcendit ſemper. ſed vniuerſitate maloꝝ poteſt quis eſſe malus: vt referas hoc ad ſeptem vitia principalia. nam illa ſeptem bene poteſt quis committere. Vel dic illum perueniſſe ad ſummum malorum, cuiꝰ deſperabilis eſt correctio. ita eſt deſperatus q̄ putat plꝰ deum offendiſſe ꝗ̄ ſibi poſſit remittere ſicut Cain. xx. diſtin. neꝗ̄. — Sūme malus aut ſūme bonus ꝗs eſſe nō poteſt.

c ¶ Suſcipit. deus eum.

d ¶ Penitentiā. i. ſatiſfactionem.

e ¶ Nec patitur. Diligit enim deus bonū quod in peccante plantauit. j. eo. pium.

f ¶ Sanaui. per penitentiam.

g ¶ Et cōſolatꝰ. polyſyntheton. id eſt pluralitas coniunctionum.

h ¶ A cūctis. ſed quō abſoluit eum ab oibus peccatis cum eius pnia vera nō eſſet? non enim penitebat niſi vt euitaret mala tpalia: vt ḃt ca. ſeq. Sꝫ tc ꝙ abſoluit eū, ꝓut ſequit hic, non inducā mala in diebꝰ eius. vñ expone pctis. i. penis. Vel abſoluit eū ab oibꝰ pctis: ſcꝫ ab illo ꝓcedētibꝰ: q2 cū per falſos teſtes eū fecerit condēnari, periuria ſunt inde ſecuta. arg. extra de teſti. ſicut.

Eſaie liiij.

iij. reg. xxj. G.

i ¶ Mala. cōminata. alia enim bene induxit in diebꝰ eius.

Sicut achab

k ¶ Mei cauſa. timoris. Et ita videtur ꝙ ſolo amore ſiue timore ꝗs poſſit veniā conſequi, ſm ꝙ ſonare videt illa authoritas. ſeruite dño in timore ⁊c. Sed cōtra. nonne talis eſt malus? ergo nihil boni meret. argu. š. i. diſt. vt cōſtitueretur. vbi dicit ꝙ qui animo recuperandi honorem ſuperbe agit penitentiam ⁊c. Item vera non eſt penitentia que non fit ex fide per dilectionem operante: vt. š. ea. ſi apls. iam reſpōſū eſt ad hoc in gloſa: ſed quomodo. — Pnia vera q̄ eſt.

Jone iij. b.

¶ Niniuite. ¶Caſus. Probat Grat. ꝙ poſtꝗ̄ aliquis egerit veram penitentiā, poteſt poſtea criminaliter peccare. quod probat exemplo Niniuitarum qui ad predicationē Jone penitentiam egerāt ⁊ tamē poſtea criminaliter peccauerūt. Idem etiā dicit de Achab ⁊ Jezabel.

l ¶ Sꝫ qualiter. Oſtenſo qualiter Achab et Niniuite veram egerunt penitētiam, oſtendit qualiter poſtea peccauerunt mortaliter.

Sicut ait ⁊c. ¶ Caſꝰ. Probat hieron. in hoc ca. ꝙ Niniuite penitentiam veniam meruerunt. ſed quia poſtea peccauerunt (vt herodotus hiſtoriographus narrat) ciuitas eorum poſtea eſt ſubuerſa.

m ¶ Herodotus. hiſtoriographus quidam.

n ¶ Subuerſam. a Medis.

Naum pphetā. ¶ Caſus. Idē fere dicit hic qđ dictū eſt in .§. niniuite. hic eſt plog⁹ hiero. ſup Naū. Item in principio Naum. verba ſunt hec.
a ¶ Naum. Verba hieronymi.
b ¶ Regis. ſcz Salmanaſar.
c ¶ Aſſyriorum. Aſſyriorꝫ metropolis erat niniue.
d ¶ Traditio. ſic ↄſtrue, traditio hebreorum cōfirmat Naū fuiſſe pphetam ante ⁊c.
e ¶ Judiciū. Scʒ ꝙ captiuarentur a medis.
f ¶ Elocutus. ſcʒ Naū, q̄ de niniue prophetauit ſicut et Jonas.
g ¶ zelans. i. exactor caſtitatis: q̄ ſi violatur, immittit penam vt ſic reuocetur ad caſtitatē. vnde ſequitur vlciſcens ⁊c.
h ¶ Vlciſcēs. vox prophete dn̄i laudantis quod de aſſyrijs vltus eſt iniuriam populi ſui: q2 captiuati ſunt a medis.
¶ Itē ꝙ frequenter. ¶ Hec eſt. vij. pars diſ. in qua pbat ꝙ non tantum ſepe, ſed frequenter peccās et penitens habet veniā. Jo. de ſan.
Adhuc iſtāt. ¶ Caſ⁹. Dicebant quidā heretici ꝙ deus poſt baptiſmum tātum ſemel dat veniā pro peccato. vnde ſi qs egit penitentiam, et illā voluerit iterare, inutilis erit: et errorē ſuum confirmabāt duabus rationib⁹. Prima, q2 ſi deus totiens quotiēs homo peccat, peccata dimitteret, videret peccata diligere. Scda, q2 nō legitur in euāgelio ꝙ Chriſt⁹ bis illuminauit aliquem cecum, vel bis ſuſcitauerit aliquem mortuum. Ex quo colligūt ꝙ deus bis eidem homini eadem peccata non dimittit. Juſtum ergo errorem hic reprobat, oſtendens ꝙ quotiens homo penitet, totiens domin⁹ peccata dimittit. Et quod primo loco inducunt heretici, dicit non valere. in eo nāqꝫ ꝙ deus eſt paratus peccata deſtruere, apparet eum odire ⁊ non diligere peccata. Itē licet Chriſt⁹ non bis illuminauerit aliquē, vel bis non ſuſcitauerit: tamē quādoqꝫ quē vno tēpore mundauit leproſum, alio tēpore illuminauit cecum ex quo ſequitur ꝙ eidem homini bis peccata dimittit. ſi enim Chriſt⁹ q̄ ſe dicit medicū, ſepius non curaret egrotū, minor eſſet medico tēporali, q̄ ſepius nō curaret egrotuʒ. Supponit ergo exēpla et auctoritates ⁊ introducit rationes per quas pbat ꝙ chriſtus eidē ſepi⁹ peccata dimittit.

Naum^a pphetā ante aduētū regis^b aſſyriorū^c qui populū iſrael captiuum in ſuas regiones trāſtulerat, fuiſſe hebreorꝫ traditio^d cōfirmat: ſi quidē in fine huius lectionis predicti regis aduentū idē ppheta annūciare monſtratur. Sed cum habitatores Niniue Jona interitū ciuitatis predicāte, ne diuina ira denunciatū interitū ſuſtinerēt, peccatorꝫ ⁊ impietatꝫ penitētiā egiſſēt: accepta penitentia dei miſericordia, grauiorib⁹ ſe criminib⁹ implicuerūt. qua de cauſa memorat⁹ ppheta ſpiritu ſancto plenus iudicium^e dei annuncians ita eſt elocutus^f: De⁹ zelans^g et vlciſcens^h dominus. Naū .i. iij.ps.

Itē ꝙ frequenter venia penitēti preſtet, teſtat Aug. in lib. de penitētia ſcribēs ↄtra quoſdam hereticos qui peccātibus poſt baptiſmū ſemel tm̄ dicebant vtilē eſſe penitētiam: contra quos Aug. ſcribēs dicit.

Adhuc inſtāt pfidi^i: qm̄ ſapiunt^k plus q̄ͣ oporteat^l: non ſobrij, ſʒ excedentes menſurā. dicunt em̄, et ſi ſemel peccātib⁹ poſt baptiſmū valeat penitētia^m: nō tamē ſepe^n peccātib⁹ pderit iterata: alioqn remiſſio ad pctm̄ eſſet incitatio: dicūt em̄, qs nō ſemp peccaret, ſi redire ſemp poſſet: dicūt em̄ deū incitatorē mali, ſi ſemper penitētib⁹ ſubueniret, ⁊ etiam ei placere pctā, q̄bus preſto eſt gr̄a^o ſemp. Errāt autē: imo cōſtat ei multū pctā diſplicere: q̄ ſemper preſto eſt ea deſtruere. ſi em̄ ea amaret, nō ita ſemper deſtrueret, ſʒ conſeruaret, atqꝫ vt ſua munera foueret. ſemper deſtruit pctā q̄ inuenit, ne ſoluat^p qđ creauit, ne corrumpatur qđ amauit. Sumunt occaſionem hypocrite iſti ex factis dn̄i quē em̄ cecū bis illuminauit: quē leproſum bis mundauit: quē mortuum bis ſuſcitauit: nō lazarū, quē dilexit: non filiū vidue, quē miſertus matri ſue reddidit: nō filiū diſſipatorē legit bis ſuſcepiſſe, non filiā abrahe bis a demonio liberaſſe. i. nulla pſona iterauit factū, docēs (vt aiūt) a dn̄o nō ſepe fieri remediū. Dixit mulieri: vade ⁊ ampli⁹ noli peccare: ne q̄d tibi deteri⁹ ↄtingat: pmittēs penā, nō ampli⁹ veniā. Qđ autē m̄ltos^q cecos ⁊ i diuerſo tēpore illuminauerit, ⁊ m̄ltos debiles ↄfortauerit, oſtēdit i diuerſis illis eadē ſepe pctā^r dimitti: vt quē pri⁹ ſanauit leproſū, alio tēpore illuminet cecū. ideo em̄ tot ſanauit febricitātes, tot lāguidos, tot claudos, cecos et aridos, ne deſperet de ſe pctōr: ideo nō ſcribit aliquē niſi ſemel ſanatū^s, vt q̄ſqꝫ timeat mergi pctō. Videm⁹ adhuc q̄tidie in eccl̄ia ſepe febricitātes, ſepe lāguidos, ſepe paſſionib⁹ captos ſepius liberari, vt appareat totiens opus miſerētis, quotiēs ↄfeſſio fit penitētꝫ. Quō enim corp⁹: quod vili⁹^t eſt, ⁊ ab ipſo

i ¶ perfidi. heretici. Jo.xi.
k ¶ Sapiunt. i. inquirunt. Luce vij.b.
l ¶ Oporteat. Ille dicitur plus ſapere q̄ͣ oportet ſapere, qui diuinum conſilium nimis alte perquirit ⁊c. vt extra de here. cum ex iniuncto. et. xliij. diſt. ſit rector. Luce xv.c. Mat. xv.c. Joan. viij.b.
m ¶ Penitētia. §. di. xxiij. q̄ eps.
n ¶ Sepe. §. ea. diſt. iij. §. ſʒ vba. c. ſane. et. §. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta.
o ¶ Gratia. i. per gratiam. Pctā nō ſunt a deo creata.
p ¶ Soluat. per mortale peccatuʒ. Ex hoc collige mala non eſſe creata, iuxta illud: Deus creauit oīa preter peccata vt dixi. §. e. ille rex tantus.
q ¶ Qꝫ autē multos. Licet progreſſus Au. non videatur efficax, pōt tamen lege cōfirmari. nam dicit lex ꝙ id quod in duabus pſonis recipit hoc etiam in eadē perſona recipiēdū eſt. ff. ſi cer. pe. l. ſingularia. argu. viij. q. j. in ſcripturꝫ. quia ibi ex pſona Eſaie et Hieremie oſtenditur ꝙ vnaqueqꝫ perſona que eligitur, debeat facere: hoc tamen de vna probat, quia qui prius leproſum mundauit, poſt cecum illuminauit.
r ¶ Peccata. i. penas peccatorum.
ſ ¶ Sanatū. De eadē infirmitate. plene em̄ curauit de ea de qua curauit: vt. j. e. ſunt plures. ſed hic pmo curauit leproſum, poſtea cecū factū curauit.
t ¶ Quod vilius. Argu. §. diſtinct. xxxviij. ſedulo. §.

xxiiij.q.iij.ſi habes.

a ❡ Diſſimilius. Nam corpus ſola eſſentia ſimile eſt deo: anima vero plurib⁹, quia eſſentia ꝛ rationabilitate: arg.ſ.e.diſt.ij.principium.

b ❡ Redemptam, Sanguine Chriſti.

c ❡ Opportunũ, id eſt vtilẽ.

d ❡ Cẽties. Artꝭ poſſibilitate: alˀas nunquid centies ꝑ eodẽ ſalario, ſi centies recidiuauerit? Uel an totiens conſtituenda ſunt ſalaria, quotiens fiunt curationes? Nec enim vnam penam bis indulget: immo ſingulas indulgentias ſingule preueniunt pene: vt.ſ.e. q̇ppe. Sufficit ſemel infirmũ curaſſe: arg.ff.de ſolu.q̇res.§.aream., arg. contra.ſ.e.diſt.ij. querendũ, ꝛ ca.q̄ꝛ radix. nec vtiq̄ꝫ liberaꝛ qui non plene liberaꝛ.j.e.ſunt plures.ff.de inter.ac.ꝺ etate.§.nihil.ſ.diſ.j.diuortium. contra.

Alia pl⁹ ſiſitudinis hꝫ cũ deo q̄ꝫ corpus.

Mar. ij.c.

Ezec. xxiiij.
Mat. x.d.

Johe. ij.g.

e ❡ Excluſit. Supra.xix.diſt.ſi romanorũ: ar.ſ.xxviij.queſt.j.idololatria.

f ❡ Cõfitebor. vocãdo eũ ad regnũ. Uenite bñdicti ꝛc.

g ❡ Fecit. Q̄ꝛ cõtradixit ante forte domino.

h ❡ Oẽm. Per dilectionem ei adherentem.

i ❡ Sedẽtẽ. Pri⁹.

k ❡ In tenebris. Id eſt peccatis.

l ❡ Nullã.ſ.diſ.xix.ſi romanorum.ſ.e.diſti.j.§.alij.c. nemo poteſt.

m ❡ Per epl̄as.ſ. per primam.

n ❡ Teſtatur. in ſecũda epiſtola ad Corinthios vbi dixit: Predixi enim ꝛ predico vt preſens bis, et nunc tertio abſens.

j.cor. xiij.a.

Joan. xx.f.

o ❡ Sẽper. ſeptenari⁹ em̄ numer⁹ vniuerſitatꝭ eſt.

p ❡ Seducti.ſ.diſt.ij.§.itẽ opponitur.ꝛ cap.ſi enim inquit. Eo em̄ ꝙ peccatores nos eſſe non credimus, deterius peccamus, ſ.diſt.xl.licet plerũq̄ꝫ, ꝛ ca.vera iuſtitia.ſ.diſt.xxv.§.nũc autẽ.j.de ꝯſe.diſt.iiij.firmiſſime.

q ❡ Jactare. Cũ ſit ſcriptũ: ſi dixerim⁹ q̄ꝛ pct̄m nõ habem⁹, noſipſos seducim⁹.ij.diſt.y.ſi enim.

r ❡ Eſſe poteſt.j.de cõſe.di.iiij.a paruulo. contra, nam ibi dicitur ꝙ peccato non cõmouetur baptizatus: ergo nõ eſt in eo. Sed dic eſſe nõ poteſt.i.nõ poteſt incipere eſſe: argu.de conſe, diſt.iiij.firmiſſime. eſt tamen ſuperficiale argu.ꝙ hic inducit, nec infans vnius diei ꝛc. cum agaꝛ hic tãtum de actuali peccato.

diſſimili⁹[a]: ſepe ſanaret, et animã digniorẽ ꝛ redemptã[b] non totiẽs liberaret? Medicum ſe vocat, et nõ ſanis ſꝫ male habẽtibus opportunũ[c]. Sꝫ qualis hic eſſet medic⁹, q̇ malum iteratum neſciret curare? Medicoꝝ enim eſt infirmum cẽties[d] curare. q̇ ceteris minor eſſet, ſi alijs poſſibilia ignoraret, memor eſt ſui qui promiſit: Nolo mortẽ peccatoris, ſꝫ vt ꝯuertaꝛ ꝛ viuat. Quẽ em̄ pctõrẽ excluſit[e], q̇ oĩbus ꝑmiſit indulgentiam? Alijs quoq̄ꝫ ꝑmiſſionib⁹ declarat. Qui me ꝯfeſſus fuerit corã hominib⁹.i.oĩs quãtuſcũq̄ꝫ ꝛ quotienſcũq̄ꝫ peccator, cuiuſcũq̄ꝫ ordinis: ꝛ ſi fuerit ſacerdos, confitebor[f] ꝛ ego eum corã patre meo. Nam q̇cunq̄ꝫ inuocauerit nomen dñi, id eſt ſꝫm ꝙ noĩaꝛ dñs, id eſt qui inuocauerit eum ad ſe, ſeruiẽdo et non cõtradicẽdo, vt forſitan ſepe fecit[g]: oĩs id eſt quicunq̄ꝫ ſit ille peccator, ſalu⁹ erit. oẽm[h] em̄ animã iſte ꝑmiſſor ſaturauit bonis, etiã ſedentẽ[i] in tenebris[k] ꝛ vmbra mortis, nullã[l] excipiẽs animã. Hũc magiſtrum intellexit diſcipul⁹ ille q̇ Corinthios per epl̄as[m] ſuas voluit corrigere, ꝛ (vt ipſe teſtaꝛ[n]) ter in literis eos correxit. Oportebat em̄ vt quotiẽs videbat eos cadere, totiens iuuaret eos reſurgere. Memor em̄ erat illius qui dixerat. Quoꝝ remiſeritis peccata, remittunꝛ eis. Scim⁹ autẽ ꝛ primos patres, ꝛ in om̄i tẽpore eccleſiã dei ſemp[o] id eſt vſq̄ꝫ ſeptuagieſſepties (quod eſt ſemp) pctã dimittere. quam poteſtate iſti ab eccl̄ia auferre conanꝛ. opꝫ em̄ eccleſiã dei ſic credere, q̇ cõfiteꝛ ſe ſepe peccare. Negãt em̄ vitatẽ seducti[p], q̇ ſe abſq̄ꝫ pctõ audẽt iactare[q]. In multꝭ em̄ offendim⁹ om̄es, ꝛ nec infans vni⁹ diei abſq̄ꝫ peccato ſup terrã eſſe põt.[r] Quapropter eliminãd⁹ eſt ab eccleſia qui vnq̄ꝫ penitẽtibus negat indulgentiã. Nõ em̄ inq̇rit q̇d apoſtol⁹ ſenſerit, q̇ dixit: Nihil mihi conſcius ſum[s], ſed non in hoc iuſtificatus ſum. ſciẽs etiã iuſtis peccata ſolere contingere, non ſe cõfirmabat abſq̄ꝫ peccato: qui ſe cognouit indiſſolubili vinculo charitatis iunctum Chriſto. niſi enim ſciret iuſtos ſepe venire ad veniã: quomodo dubitaret[t] ſe peccare q̇ ſciebat[v] ſe ſpiritũ dei habere, ꝛ intentione mũdiſſima ei ſeruire? Cur enim dñs Petri pedes lauiſſet, ꝛ eccleſiã hoc idẽ docuiſſet: niſi q̄ꝛ q̄m quotidiana eſt offenſio, oportet vt quotidiana ſit remiſſio? Cur docuiſſet orãtes dicere. Dimitte nobis debita noſtra, niſi ipſe miſericors perſeueret qui nos ab hac petitione non vult deficere?

Itẽ Aug. ad Macedonianũ.

Ntãtũ hominũ iniq̄tas aliquando ꝑgrediꝛ, vt etiam poſt actam penitẽtiam, poſt altaris reconciliationem, vel ſimilia vel grauiora cõmittant: ꝛ t̄m de⁹ facit etiã ſuper tales oriri[x] ſolẽ ſuum, nec minus tribuit q̄ꝫ antea tribuerat largiſſima munera vite ꝛ ſalutis:

ſ ❡ Nihil mihi cõſcius ſum.i. nulli⁹ mortalis peccati cõſcientiã habeo. ipſe em̄ dicebat: ago q̇ꝺ nolo.ſ.diſt.e.inter hec.xj.q.iij.ſenti. et ca.inter verba.contra. Sol. hic dicit in perſona perfectorum: ibi de imperfectis. Uel dic, non in hoc iuſtificatus ſum, q̄ꝛ põt ſurripere veniale.i.non ex hoc: vt.j.e.ſi q̇s autẽ non habẽs.j.diſt.vij.null⁹ expectet. Uel dic, nihil mihi conſci⁹ ſum q̇ꝺ ad mortale, non t̄m in hoc ꝛc.

Jaco. iiij.a.
Job xv.b.
ſꝫ aliã literã. Nihil mihi cõſci⁹ ſum q̇liter exponiꝛ. j.coꝝ. iiij.a.

t ❡ Dubitaret. Nõ t̄m dixit dubitabit, ſed ideo hoc dicit, ne daret alijs dubitandi occaſionẽ.ſ.diſti.j.quamobrem.

Joan. xiij.a.

Mat. vj.b.

v ❡ Sciebat. Et põt ſcire ſe aliquis habere charitatẽ.ſ.j.q.j.teneam⁹.j.di.iiij.ſi ex bono.

I Ntãtũ. ¶ Caſus. Intantũ q̄nq̄ꝫ malitia hominum ꝑgreditur, vt poſt penitẽtiam de peccatis ſuis pctã ſimilia vel grauiora cõmittant, ꝛ tamen de⁹ ſuper eos facit oriri gratiam cõpũctionis, et per penitẽtiã eis veniã tribuit non minus q̄ꝫ ante. Sed ſꝫm cõſuetudinẽ quarũdam eccleſiarũ ſolẽnis penitẽtia eis non conceditur ſecũdo, ꝛ hoc ꝑbat per neceſſariã ꝑbationem. Solẽ ſuum.i. gratiam compunctionis.

x ❡ Oriri. in ſplendore gratie ſue.

a ¶ Eis.i.taliter peccantibus.
b ¶ In eccleſia.vbi eſt talis conſuetudo ꝙ ſolennis penitentia non iteretur. Idem Lau.
c ¶ Humillime.i.ſolēnis penitētie.i.ſiue miſericordie, licet ſemel iam iniuncta et ſuſcepta fuerit.

¶ Sine autem.
¶ Hec ē.viij.pars diſt.in qua oſtēditur que ſit vera penitentia, et que ſit falſa: ⁊ ꝙ ſemꝑ vere penitenti datur indulgētia, ſed falſe nunꝗ̄ datur, et hoc ꝓbat per.viij.ca.Jo.de ſan.
¶ Caſus. Adhuc Grat.īꝓbat ſententiam dicentium poſt baptiſmū penitentiā ſemel tantum eſſe vtilē: ſiue dicant de prima ſiue de vltima. Naꝫ ipſi heretici diuerſi ſunt inter ſe. quidam em̄ dicūt poſt baptiſmum tātum penitētiā primam

et cꝫuis eis[a] in eccl'ia[b] locꝰ humillime[c] pnīe non cōcedatur, deꝰ tñ ſuꝑ eos patiētie ſue nō obliuiſcit̃. Ex quoꝝ numero ſi q̄s nobis dicat: Dicite vtrū mihi aliq̄d proſit ad vitā futurā ſi ī iſta vita illecebroſiſſime voluptatis blādimēta ꝯtēpſero: ſi me penitēdo vehemētiꝰ q̄ꝫ priꝰ excruciauero: ſi miſerabiliꝰ īgemuero: ſi fleuero vberius: ſi vixero meliꝰ: ſi paupes ſuſtentauero largiꝰ: ſi charitate q̄ opit multitudinē pctōꝝ, flagrauero ardentius q̄s nr̄m ita deſipit vt huic homini dicat. Nihil tibi iſta in poſterum proderūt: vade ſaltē huiꝰ vite ſuauitate fruere? auertat deꝰ tā immanē ſacrilegāq̄ꝫ demētiā. Siue[d] autē quis dicat primā tātum pniam poſt baptiſmū vtilē eſſe nō ſequētē: ſiue contendat quis vltime tm̄ veniā dari: nō precedēti: ſemper tm̄ authoritati aduerſat̃ q̄ ſepiſſime veniā penitenti repromittit. Que aūt ſit vera pnīa cui venia nunꝗ̄ negatur: et q̄ ſit falſa cui nunꝗ̄ indulgētia ꝓmittit̃. Adamātius[e] et Iſychius ſuꝑ[f] Leuiticū teſtant̃.

I Adamantius.
Nt hec hircū[g] q̄ oblatꝰ

eſſe vtilem, alij tantū vltimā. Sed vtraq̄ꝫ opinio obuiat authoritati que ſepe penitenti veniam ꝓmittit. Que autem ſit vera penitentia cui venia cōceditur, ⁊ que ſit falſa cui negat̃, ꝓbatur per ſequētia ca. Sed Adamātius. id eſt Origenes in.c.j.et Iſychius in ſecundo.
d ¶ Siue autem. Adhuc reprobat ſniam dicentiū poſt baptiſmū ſemel tantū penitentiā eſſe vtilem: ſiue dicant de prima ſiue de vltima. Sic enim et ipſi heretici diuerſi ſunt inter ſe: quidam enim illoꝝ dicunt poſt baptiſmum nullam eſſe pniam vtilem niſi primā. Alij dicūt nullam eſſe vtilem niſi vltimam. quarū vtraq̄ꝫ obuiat authoritati qua ſepiſſime venia petenti promittitur. et inde ſumpta occaſione oſtendit authoritatibus Adamātij ⁊ Iſychij que ſit vera penitentia, ⁊ que falſa.
e ¶ Adamantius.i.origenes: erat enim ei ⁊ hoc nomen prout in eccleſiaſtica hiſtoria reperitur.
f ¶ Suꝑ leuiticū. Legit̃ in leuitico ꝙ aaron ꝓ pctis ppl'i offerēs mactauit hircū, ⁊ partē dñi poſuit ſuper altare, et ecce ignis egreſſus a dño deuorauit holocauſtū et adipes qui erant ſuper altare. arreptis aūt Nadab ⁊ Abiud filij Aaron thuribulis ſuis poſuerunt ignē et incenſum deſuper offerentes corā dño ignē alienū: qđ eis preceptū non erat: egreſſuſq̄ꝫ ignis a domino deuorauit eos, ⁊ mortui ſunt coram dño: iuſſitq̄ꝫ moyſes miſahel ⁊ eliſaphā filios O[illegible]el patrui Aarō portare cadauera eorum extra caſtra, ⁊ cōgruo honore ſepelire: dixitq̄ꝫ moyſes ad Aaron et filios eius vt tollerent partes ſuas de hoſtijs ſalutaribus et oblatis pro peccato, quorum ſanguis nō erat oblatus in tabernaculū, ⁊ comederent eas. et cum quereret hircū oblatū ꝓ pctis principis inuētus eſt exuſtus. cūq̄ꝫ ſuꝑ hoc iratus moyſes increparet Aaron ⁊ filios eius: excuſabat ſe Aaron dicēs: mihi accidit qđ vides. quaſi ex perturbatione animi factū eſt hoc. locutus eſt aūt Moyſes ad Aaron ⁊ eleazar ⁊ ithamar filios eius qui reſidui erant. tollite ſacrificiū quod remanſit de oblatione dñi, et comedetis illud abſq̄ꝫ fermento, ſcilꝫ extranee doctrine: q2 ſanctū ſanctoꝝ eſt. comedetis aūt in loco ſancto quod datū eſt tibi ⁊ filijs tuis de oblationibus dñi: ſicut eſt preceptū mihi. Itē ſuꝑ leuiticum. die.viij.erecti tabernaculi ceperunt offerre. Aaron ⁊ filij eius. moyſes enim.vij.diebus continuis officiū ſacerdotis compleuerat, ⁊ tunc ceſſauit. eodem die miſſus eſt ignis celitus qui ſacrificia conſumpſit: quiq̄ꝫ iugiter eſt obſeruatꝰ vſq̄ꝫ ad tranſmigrationem babylonis: nec licebat alium ignē apponere ea die cum alijs hoſtijs quas acceperat a populo. Aaron obtulit etiā hircuꝫ: de quo hic habetur mentio: qui totus erat a ſacerdotibus deputatꝰ, et ab eis tātum in loco ſancto deputatꝰ ad comedendum. intulerunt ergo Nadab et abiud ignē alienū Moyſes tamē primis ſeptem diebus igne terreno vſus fuit, ſꝫ dominus precepit ei amouere terrenuꝫ: quia eo die apparebat ignis celitus miſſus. viij.ps Leui. x.d.

I Nter hec hircū. ¶ Caſus. Tāgitur hic hiſtoria q̄ in leuitico inuenit̃. Legit̃ enim in leuitico ꝙ aaron occidit hircū pro pctō ꝓ̄ncipis vel ppl'i, ⁊ de adipe ⁊ reticulis holocauſtū fecit dño. filij autē aaron nadab et abiud acceptis thuribulis ſuis poſuerūt ignem alienū vt adolerēt icēſum: egreſſuſq̄ꝫ ignis a dño occidit eos. Moyſes aūt p̄cepit corpora ſepeliri, ⁊ p̄cepit aaron ⁊ ſuꝑſtitibꝰ filijs ſcꝫ eleazaro ⁊ ithamar vt ſumerēt ſinguli portiones de oblato hirco, ⁊ comederēt in ſctā ſctōꝝ: q2 eiꝰ ſanguis nō erat illatꝰ in tabernaculū ſm̄ ꝙ p̄ceptū erat, ſcꝫ vt de ſanguine hirci occiſi tangerētur ⁊ linirētur cornua altaris, ⁊ reliquū inferret̃ in vas tabernaculi. Inter hec hircū q̄ oblatus fuerat cū quereret moyſes, exuſtū reperit ⁊ cepit increpare aaron: qui excuſauit ſe dicēs. Mihi accidit qđ vides, ex ꝑturbatione animi. qđ cū audiſſet Moyſes recepit ſatiſfactionē. Hāc ergo hiſtoriā myſticat̃ hic Adamātius. In pricipio oñdit ꝙ pauci ſūt q̄ verā agāt pniam: nā ꝓpter pudorē tpalē ſubtrahūt ſe a cōfeſſiōe, plꝰ ꝯſiderātes pn̄tia q̄ꝫ futura: plꝰ tpalia q̄ꝫ eterna. Poſtea ſupponit q̄đ ſignificat ꝙ moyſes iratus eſt qñ inuenit hircū exuſtū. Moyſes igit̃ ſignificat p̄latū vel xp̄m: ⁊ filij eiꝰ, ſacerdotes: hircꝰ affectū xp̄iani, q̄ illeſus dꝫ pſeuerare. ignis ſignificat quodlibet mortale pctm̄. Iraſcit̃ ergo moyſes qñ hircū inuenit exuſtū: qm̄ p̄latus eccl'ie vel xp̄s turbat̃ qñ mortale pctm̄ deſtruit in hoīe affectum ⁊ dilectionē quam habebat. Poſtea ſupponit q2 ignē alienū.i.mortale pctm̄ q̄libet dꝫ fugere, et q̄rere ignē ſancti ſpūs, q̄ ſiccauit ſanguinē hemorrhoiſſe, ſiccauit culpam latronis: lauat ⁊ ſanat ſimpl'r cōfitētes. ¶ Prepōderāt. ipſi hoīes. ¶ Intēdit futuris, dicēdo: cras q̄q̄ꝫ fiet idem. Uel intendit.i.intēdere dꝫ vere penitēs. ¶ Lex.i.legiſlator: ſcꝫ moyſes vel xp̄s. ¶ Nec in eo pn̄t, ſcꝫ ſacerdotes.
g ¶ Inter hec hircū q̄ oblatus fuerat ꝓ pctō principis, cū quereret moyſes, exuſtū reperit: iratuſq̄ꝫ cōtra eleazar ⁊ ithamar filios Aaron qui remanſerūt ait: cur non comediſtis hoſtiā ꝓ pctō in loco ſancto q̄ ſancta ſanctoꝝ eſt, ⁊ data vobis? q.d. cur nō feciſtis celebrē pniam pec-

Hircus ꝓ pctō p̄cipis oblatꝰ nō fuit a filijs Aaron comeſtus.

fuerat[a] exuſtū[b] ꝛc. Nō peccare[c], ſolius dei eſt: emendare, ſa piētis. Sed raro inuenias q̄ ſe corrigat. Rara ꝯfeſſio pcti: rara pnia. Repugnat natura[d] ꝛ verecūdia: qꝛ obnoxia eſt culpe oīs caro: et quiſqꝫ erubeſcit pctm̄ ſuū cōfiteri: dum magis preſentia cogitat q̄ꝫ futura[e]. Uult em̄ moyſes[f] pcti vacuā[g] reperire animā, ꝛ vt exuuias[h] erroris deponat, et culpe nuda[i] ſine pudore ſui erroris diſcedat[k]. Sꝫ vbi irrationabilis ipetus[l] ꝑuenit, et flāma celerrimi motus exurit animā, depaſcit eius innocentiā[m]. Preponderāt em̄ futuris ꝑſentia et ſeriis iucūda, et leta triſtib[9] et ꝑperata tardiorib[9]. Uelox[n] em̄ iniquitas, q̄ ad nocendum occaſionem ſuggerit[o]. Lenta virtus et cunctatrix ante iudicat[p] q̄ꝫ incipiat, quid decorū, quid honeſtum: iniquitas oīa precipitat. Pigra[q] ergo et verecunda pnia, q̄ preſentiū pudore[r] ꝑmitur[ſ]. Solis em̄ intēdit[t] futuris, quorū ſpes ſera, tardior fruct[9], interim[v] ꝑcurrit impudentia[x], et ſpe ꝑſentiū pnia excludit, et affectus[y] ei[9] exurit[z] et abolet. querit eam[ꝯ] lex[a] et nō inuenit. cōbuſta eſt em̄ in feruore et fumo iniquitatis. Inde em̄ iraſcit[b], et dicit deuorandā[c] fuiſſe penitentiam[d] in ſancta ſanctoꝝ[e]. Sacerdotes[f] quaſi ſegnes increpat. Reſpondit[g] Aaron[h] prouidum[i] debere eſſe ſacerdotale iudicium[k]: nec male[l] ſane conſcientie facile[m] eſſe credendum id muneris[n]: ne fiat[o] error deterior priore. Uaſe[p] enim fetido vel oleum[q] vel vi-

cati cōmiſſi, in loco ſancto. i. in eccl'ia: vt portaretis multitudinē iniquitatū, ꝛ rogaretis pro ea in conſpectu dñi: preſertim cū de ſanguine illius nō ſit illatū intra ſancta ſanctoꝝ, ꝛ comedere debeatis ea in ſanctuario ſicut preceptum eſt mihi? Rñdit Aaron. Oblata eſt hodie victima pro pctō et holocauſtū corā dño mihi autē accidit qd̄ vides. q̄ſi ex ꝑturbatione animi factū eſt hoc. quō potui comedere corā dño mente lugubri i ceremoniis. Qd̄ cū audiuiſſet moyſes accepit ſatiſfactionem.

¶ Inter hec hircū ¶ Caſus. In hoc cap. myſticat Adamantius, et Iſychi[9] in ſequenti ca. hiſtoriam illam leuitici de hirco oblato: qꝛ per moyſem intellige chrm̄: per Aaron et filios ei[9] ſacerdotes: ꝑ hircum penitentiā ſiue animā: ꝑ ignem alienū vitia: ꝑ non alienum virtutes, vel gratiā ſpūſſancti. Primo ergo ponit materiā loquendi de pnia: ſcꝫ verba Leuitici. Scdo oſtendit ꝙ raro penitet quis digne: quia obſtat verecundia et amor rerum preſentium, ꝛ qꝛ natura prona eſt ad malum: ſic impetus peccādi ſuperat rōnem. Tertio alludendo hiſtorie dicit ꝙ peccata ſacerdotes per pniam debent delere, que tñ ficte penitenti non eſt iniungenda. Quarto dicit ꝙ qui offert ignem alienū. i. vitia, exuritur ab eo: qui aūt mūdari deſiderat, offerat ignē ſpūſſancti.

¶ Inter hec. id eſt dum hec deferuntur extra caſtra ſepelienda. ſ. Nadab et Abiud quos preceperat Moyſes honore congruo ſepeliri. ¶ Hircum. Id eſt peccatorē vel oblationem penitentie.

a ¶ Fuerat. Quando penitentia fuit iniuncta.
a ¶ Fuerat. Moyſes exuſtū reperit ſupple. alii habēt hircus, ꝛ tunc ſupple exuſtus repertus eſt a Moyſe.
b ¶ Exuſtū. Uitiis: qꝛ nō bene penituit. i. non vere.
c ¶ Non peccare. Uere exuſtio hirci ſuffocationem penitentie per aduenientem culpā ſignificat. nam non peccare ꝛc. et ſic continuatur.
d ¶ Natura. i. vitium quod ꝑ natura inoleuit, vel natura ipſa. ꝫ. e. ille rex. ꝟſi. ſancti. xii. q. i. c. i. †
e ¶ Futura. Omne futurū deſpicitur ꝛc. vt dixi. xlvii. diſt. omnes.
f ¶ Moyſes. i. chriſtus. Alludit ad id qd̄ cū Moyſes quereret hircū oblatū, inuenit eum exuſtū. i. animā peccato ſuffocatam, vel penitentiam annihilatam.
g ¶ Uacuam. a peccato.
h ¶ Exuuias. id eſt indumenta.
i ¶ Nuda. i. denudata per confeſſionem. al's munda.
k ¶ Diſcedat. Ab hac vita.
l ¶ Impetus. Uitiorum deſignatus per ignem impetuoſe miſſum.
m ¶ Innocentiam. ꝫ. diſt. i. ponderet.
n ¶ Uelox. vtpote ſine diſcretione agens.
o ¶ Suggerit. ſcꝫ ei qui cū diſcretione vult agere.
p ¶ Iudicat. Id eſt deliberat.
q ¶ Pigra. quaſi dicat piger eſt homo ꝛ verecundus ad penitendum.
r ¶ Pudore. Qꝛ pudor eſt ea admittere.
ſ ¶ Premitur. id eſt reprimitur.
t ¶ Intēdit. i. intendere dꝫ. Uel intēdit quaſi ꝯferēs ſecū ꝙ ea q̄ promittuntur incerta ſunt, et ita ſpes illoꝝ ſera aut nulla eſt. † xlvii. diſ. omnes.
v ¶ Interim. dū ſic eſt piger, ꝛ dum cogitat de futuris.
x ¶ Impudētia. ad mala facienda.
y ¶ Affectus. penitendi.
z ¶ Exurit. ſicut hircus ab igne.
ꝯ ¶ Eā. ſ. pniam per hircū ſignificatam, et alludit ad factū Moyſi. ꝫ.
a ¶ Lex. i. miniſter legis, ſcꝫ moyſes: vel quilibet alius prelatus in eo ſignificat[9]: vel chriſtus: vt. i. ea. diſ. inter hec hircum.
b ¶ Iraſcitur. Alludit ad illud qd̄ dixit Moyſes, cur non comediſtis hoſtiam ꝛc.
b ¶ Iraſcitur. Negligentibus prelatis.
c ¶ Deuorandam. i. celebrandam.
d ¶ Penitentiam. i. hoſtiam pro peccato: ſcꝫ hircū per quem penitentia deſignatur.
e ¶ In ſancta ſanctorum. i. in eccleſia.
f ¶ Sacerdotes. i. Eleazar ꝛ Ithamar filios Aaron.
g ¶ Reſpondit. hoc reſpōdiſſe intelligitur, cum dixit: Mihi accidit quod vides ꝛc.
h ¶ Aaron. Prelatus.
i ¶ Prouidum. In iniungenda penitentia.
k ¶ Iudicium. xliii. diſ. ca. vlt.
l ¶ Nec male. Uolenti confiteri.
m ¶ Facile. donec ferueſcat. ꝫ. di. i. ſunt q̄. ꝟ. dicimus.
n ¶ Muneris. Penitentiam ſcilꝫ. tunc enim melius eſt quieſcere q̄ꝫ exercere. i. e. in ſalicibus.
o ¶ Fiat error. Per contemptū penitentie iniuncte.
p ¶ Uaſe. Uñ horatius. Syncerū eſt niſi vas, qd̄cūqꝫ infundis aceſcit ꝛc. et dicit lex ꝙ ſi commodaſti mihi vas corruptū ſciēter, ꝛ vinum acuit, teneris cōmodati. ſecus ſi ignoranter. ſecus in locatore vel vēditore: quia ille tenetur ſiue ſcienter ſiue ignoranter locet vel vendat vas corruptum: vt. ff. commod. in rebus. §. vlt. ff. locati. ſed addes. §. i. ff. de act. emp. et vend. tenetur. §. ſi vas. Itē not. idem in ſeruo locato quod in vaſe. ff. locati. ſi tibi domum. §. i. ꝛ. l. cum in plures. §. ſeruum.
q ¶ Oleum. Pietatis.

Hirci oblati hiſtoria qd̄ repſentet.

† Mi'ti em̄ ꝑpt fragilitatē nature terrētur a pnia qꝛ timent ne poſſint ferre aſperitatē pnie tales hortādi ſūt ꝛ in ipo onere pnie adiuuādi. i. di. vi. q̄ vult. Archi.

Leui. x.

† Et eſt rō qꝛ ſi det ſe cogitare ea tarde veniret retrahitur ab effectu pnie. Ad hoc bene facit ꝯtra con. hoc allega. oīa ſupe.

pnia a ſacerdo ti[9] ipo nenda. Mat. vi. c. Luce xiii. f. Deut. iii. d. Mat. xviii.

Ioan. iii. c.

a ❡ Uel vinum. Scilicet diſtrictionis.
b ❡ Alienus. Tangit ꝙ Nadab et Abiud poſuerunt ignem alienum.
c ❡ Peccatum exuri. Jd eſt pro peccato delendo penitentiam fieri.

i ❡ Et qui. ſcilꝫ Nadab ⁊ Abiud. hi ſignificant hereticos, qui alienū ignem. ſ. cupiditatis et praue doctrine in eccleſia accendūt, ⁊ qui ſcripturā ſacram male interpretantur ⁊ praue: et ſic in ſpm̄ ſanctū peccāt, cū aliter eam interpretanť ꝙ̄ ſpūs ſctūs flagitet. tales pſeudoprophete dicūtur. xxxvij. diſt. vino.

c ❡ Peccatū. Jd eſt hircus.
d ❡ Jn quib⁹ em̄ eſt. ſ. ignis alienus qui alienat a deo.
e ❡ Jgnis. i. vindicta celit⁹ miſſa.
f ❡ Alienuz. ẜ. j. q. j. ſicut eunuch⁹.
g ❡ Nec in eo. q̄ſi diceret comedendus erat hirc⁹ ille a ſacerdotibus intra ſancta. non em̄ Leui. x. oblatuz eſt de ſanguine ei⁹ intra ſancta. ſi em̄ holocauſtum eſſet, cremaretur cū pelle et fimo, ſicut fiebat de vitula ruffa tantū ſemel i anno. et eſt ſenſus ad penitentiam hoibus imponendā vult vti miniſterio ſacerdotū Mar. j. c. vt peccata populi comedant. ipſe em̄ Luce xxiij. f. per ſe abſtulit peccata mundi in ſanguine ſuo. vñ apoDeut. ſtolus. Chriſt⁹ pōiiij. d. tifex futu. bo. ⁊c. p Mat. ꝓpriuum ſanguinē xxvij. introiuit in ſancta ſanctorum.

Jnter hec ⁊c. ❡ Caſus. Jn hoc ca. primo oſtēdit Jſychius ꝙ iō legiſlator. i. Moyſes qui gerit perſonam chriſti, mortē Joan. iij. c. eoruz exprimit qui ignem alienū acceperūt vt illud peccatum vitetur magis: quod hereſim deſignat. Scdo oſtendit quid ſignificet illud qđ Moyſes precepit Aaron ⁊ filijs eius vt portiones oblationis comederent in ſancta ſanctorum: et ſignificat illud ꝙ qui vult agere penitentiam, agere debet illam ad preceptū ſacerdotū qui ſunt vicarij Chriſti: ⁊ ꝙ oblatio corporis Chriſti nō debꝫ recipi niſi in ecclia. Tertio oſtendit quid notet verbū illud hiſtorie, Moyſes hircum exuſtum reperit. et ſignificat ꝙ ſicut poſt mortē filiorum Aaron qui ſumpſerūt ignē alienū, nō remāſit hoſtia q̄ ſignificat ſpm̄ ſanctū, ſꝫ eſt cōſumpta: ſic poſt mortem eoꝝ q̄ peccāt in ſpm̄ ſctm̄, ⁊ decedūt in finali impenitentia, non relinquiť hoſtia pro pctis eoꝝ: qꝛ nullū ecclie ſacramētum eis prodeſt, cū ſine vera pnia decedunt.
h ❡ Quia omne. Jta ꝯtinua: recte ꝓ pctō offerť hircus per quē penitētia deſignatur: qꝛ omne peccatum. ⁊c.

num[a], facile corrūpitur. Quomodo autē poterat vbi ignis alienus[b] erat, peccatū[c] exuri, et in conſpectu dñi, cui omnia aperta ſunt? quaſi dicat, non cōplacet deo q̄ iniuſtitiaꝫ corde incluſam tenet, ⁊ ſe penitētiā agere ꝓhibet. Jgnis alienus, libido, auaritia, om̄is praua cupiditas. Hic ignis exurit, nō mūdat. Jn[d] qb⁹ em̄ eſt ſi offerāt i ꝯſpectu dñi, ignis[e] eos celeſtis abſumit, ſicut Nadab et Abiud, cū his q̄ ꝓ pctō fuerāt oblata. Qui ergo vult mundari, ignem alienū remoueat: ⁊ illi igni ſe offerat q̇ culpā exurit, nō hoiez. Hic ignis ſiccauit hemorrhoiſſe ꝓfluentē ſanguinē: hic ſiccauit culpā latronis. Jgnis qui cōſumēs eſt, ſanat ſimplr̄ ⁊ pure cōfitētes. Judas inq̄t: Peccaui tradēs ſanguinem iuſtum. ſed in pectore habuit ignē alienuz[f]: quo inflāmāte cucurrit ad laqueū. Jndign⁹ autē remedio fuit: quia nō pura mente penituit. Culpā ergo eius nō auferūt ſacerdotes, q̇ doloſe ſe offert: nec in eo[g] poſſunt epulari, quoꝝ cib⁹ eſt peccatoꝝ remiſſio. Unde verus ſacerdos ait: Meus cib⁹ eſt vt faciā voluntatem patris mei qui in celis eſt. id eſt vt peccatores conuerſi et penitentes ſaluentur. Nō eſt acceptū deo ſacrificiū niſi verum ⁊ ſyncerum.

Jtem Jſychius.

Jnter hec hircū q̇ oblatus fuerat ⁊c. Qꝛ om̄e[h] pctm̄ ꝑ pniam deleť: et q̇[i] predictum[k] pctm̄[l] alterius doctrine et blaſphemie[m] cōmiſerūt, ſaluati nō ſūt[n]: cauſā mortis[o] eorū legiſlator[p] exponit: Jnter hec hircum q̇ oblatus fuerat ⁊c. Qꝛ ſcꝫ nō comederunt filij Aaron qđ ꝓ pctō erat in loco[q] ſctō. i. pro eo ꝙ pniam in eccleſia cōmiſſi pcti peragi vt ſacerdotes nō fecerūt, quibus hoc ꝓceptū eſt, q̊s Chriſt⁹ in ecclia ſua vicarios[r] cōſtituit: ipſe aūt[ſ] oblatiōis ſue ſanguinē, q̄ ꝓ nr̄o ſanguine[t] oblata eſt in ſanctū. i. in celū, in cōſpectu pr̄is ſui obtulit. Debet aūt comedi hoc ſacrificiū[v] in loco ſctō. ſ. in ecclia, in ꝓpitiationē pctōꝝ. vñ[x] addit: Queādmodū ꝓceptū eſt mihi. i. quemadmodū ꝓcepi ⁊ mādaui. Moyſes q̊ gerit perſonā chr̄i: Exuſtum reperit. Nā qꝛ in ſpiritū ſanctū peccauerāt: ab itelligibili[y] igne videlꝫ ſpūs ꝓ penitētia oblatio oblata eſt. voluntarie[z] enim peccantibus[ꝯ] nō re-

k ❡ Predictum. ſcilꝫ doctrine ⁊ hereſeos.
l ❡ Peccatuz. i. ꝓ predictum vitium deſignatum.
m ❡ Blaſphemie. Quia accipiendo ignem alienū blaſphemabāt, ⁊ faciebant cōtra doctrinam legis, et ideo cōſumpti ſunt. Leui. x. d.
n ❡ Nō ſunt. ſed igne conſumpti.
o ❡ Mortis. Tēporalis.
p ❡ Legiſlator. Moyſes ẜm myſticū intellectū authoritatis exponit dicens ad Aaron: vt habetur i Leuitico, hoc eſt qđ locut⁹ eſt dñs: Sanctificabor i his qui appropinquāt mihi, ⁊ in ꝯſpectu oīs ppl̄i glorificabor: quia per eos datū eſt exempluꝫ ceteris quō timeāt: vt Aug. exponit. j. de cōſe. diſ. ij. et dixit: Et dic ſctificabor: id eſt ſctūs apparebo etiaꝫ in his q̇ ſacrificabant mihi vlciſcendo delicta eoꝝ ⁊ nō parcēdo. Glorificabor. i. laudabor ⁊ manifeſtabor iuſtus. Sanctificabor i his ⁊c. qr̄ exponiť.
q ❡ Jn loco. hoc verbū myſticat.

r ❡ Uicarios. Sacerdotes etiam ſimplices.
r ❡ Uicarios. ẜ. j. q. j. ſicut Chriſtus. † † Al's ſicut eunuch⁹.
ſ ❡ Jpſe autē. Jta continua: Aaron obtulit hircū pro peccato populi: ipſe autem ſcꝫ Chriſtus ⁊c.
t ❡ Sanguine. ſcilꝫ pctō ẜm illud: Libera me de ſanguinibus. i. peccatis. ⁊ alibi. Sanguinē ſanguis tangit. i. peccatū peccato additur. ẜ. e. q. ij. admonere. verſi. ſanguis tuus. i. peccatum tuum ſuper caput tuum. Sanguis ꝓ pctō accipiť.
v ❡ Sacrificium. Corporis Chriſti.
x ❡ Unde addit Moyſes.
y ❡ Ab intelligibili. quia ſpūſſanctus intelligibiliter et myſtice dicitur ignis conſumens.
z ❡ Uoluntarie. Jd eſt in voluntario peccato vſqꝫ ad finem durantibus. ẜ. e. Judas.
ꝯ ❡ Peccantibus. Scꝫ Nadab ⁊ Abiud.

g ¶ Non relinquitur. Cum enim eos ſubito ignis celeſtis conſumpſerit, non potuerunt purgari per hoſtiam cum & quedam crimina eſſent que nullis ſacrificijs mundabãtur: vt. xxxij. q. j. quod autem. quale forſan & iſtud erat. Uel poteſt iſtud exponi de quolibet ſic peccante. i. in pctõ pſeuerante vſq; in finẽ. Bar.

Crimina q̃dã nullis ſacrificijs mũdabãt. Peccantib⁹ voluntarie non relinquit hoſtia p pctõ q̃r exponit.

b ¶ Hoſtia. ſcd̃a ſ. q: ſemel tm̃ xp̃m oportuit pati, nec relinquit ſecũdus baptiſm⁹, relinquitur aũt ſcd̃a penitẽtia & tertia: et ſic deinceps. voluntarie enim peccantibus, in pctõ vſq; in finem perſeuerantib⁹ iam non relinquit hoſtia p peccato. i. nõ iterũ immolatur chriſtus, q̃ eſt hoſtia p peccatis. Uel ſic, id eſt nõ relinquit locus ſcd̃e hoſtie, ſicut in veteri lege dictum eſt ſepius hoſtiam pro peccato immolari. Uel voluntarie peccãtib⁹ nõ relinquitur hoſtia p peccatis, id eſt nõ pdeſt Chriſtus q̃ eſt hoſtia pro peccatis iam ſcz in hoc ſeculo preſẽti: per quod cõſtat q nec in futuro.

Mat. xxvij. b.

c ¶ Perſeuerare. Supra. e. diſti. j. §. poteſt.

Geñ. iiij, b.

Iudas penituit. ¶ Caſus Mala penitentia, nulli veniam tribuit: quod probatur exẽplo Jude, & Eſau, et exemplo Cain. bona vero veniã concedit, quod probatur exemplo Ade & Eſau qui forte penituit de primogenitura vendita. Iſte, ſcilz Judas. Neq; penituit recte. Sed hoc h. intelligit de Eſau q̃ non penituit recte de odio concepto contra fratrem.

linquit[a] hoſtia[b] p pctõ. Nam ſicut vera pnĩa veniã pmeretur, ita ſimulata deũ irritat: q: ſpũſſctũs diſciplie effugiet fictũ. Hoc aũt ſcti patres irremiſſibile pctm̃ et blaſphemiã in ſpm̃ ſanctũ dixerũt, et ſcelerib⁹ vſq; ad finẽ vite perſeuerare[c]. de potentia et miſericordia dei redemptoris diffidere et de ſalute ſui deſperare.

Item Joannes Chryſoſtomus in epiſtola ad Hebreos.

Iudas penituit: ſz male laq̃o nãq; ſe ſuſpendit. penituit etiam Eſau[d]. magis[e] iſte: neq;[f] penituit. lachryme quippe nõ erãt pnie, ſz animi violẽti, & indignatiõis iterne: qd̃ ei⁹ opib⁹ aperit[g]. Non igit negem⁹ pctã nr̃a, neq; nos impudẽtia duros efficiat. ſponte nr̃a puniam⁹ pctã ne pẽdam⁹ nõ ſponte ſupplicia. Audiuit Cain a deo, Ubi eſt Abel frater tuus, & dixit, neſcio: nũq̃d cuſtos fratris mei ſũ ego? Uides quõ ex hoc[h] pctõ ampli⁹ opatus eſt. nõne & pater eius ſilr? Audiẽs em̃ et ipſe Adã, vbi es? dixit: Audiui dñe vocẽ tuã et timui, qm̃ nud⁹ ſum, et abſcondi me. Magnũ eſt vt quis pctã ſua agnoſcat: & memoriã[i] eo⁊ perſeuerãter retineat. Nullum inuenit delictorũ tale remediũ, ſicut eo⁊ continuata memoria. Item Ambro. in libro. ij. de penitentia.

In ſalicib⁹[k] (inq̃t) in medio[l] ei⁹ ſuſpẽdim⁹[m] organa[n] nr̃a. quõ cãtabim⁹ cãticũ dñi in terra aliena? Si em̃ caro mẽti repugnat, nec ſubdita eſt animi gubernaculo, et mentis ipiõ, aliena eſt terra, q̃ nõ domat exercitio cultoris[o] et iõ nõ põt fruct⁹ charitatis, pniam pacis afferre. meli⁹ eſt ergo tunc q̃eſcere, cũ exercere nõ queas opa pnie, ne in ipſa pnia fiat qd̃ poſtea idigeat penitentia: q̃ ſi ſemel fuerit vſurpata[p], nec iure celebrata, nec prioris fructum obtinet, & aufert[q] vſum poſterioris[r]. ſane & cum caro repugnat, mens ad deũ dz eẽ intẽta: & ſi opa nõ ſequunt, fides nõ deſerat: et ſi carnis illecebre impugnãt, vl' poteſtates aduerſarie, maneat mẽs deo dedita. tunc enim maxime vigemur, cũ caro cedit: & ſunt qui vehementer in

In ſalicibus. ¶ Caſus. Dicit Dauid Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena? quod exponens Ambro. ait: Terra aliena caro eſt, que imperio mentis non ſubiacet. ſed ſi iſta terra domari non poteſt, non debet quis accipere pniam. Nam ſi acceperit et defecerit, ipſa erit inutilis, & aufert vſũ poſterioris: et hoc eſt quod dicit, In ſalicibus &c. Ego addo hoc, q lz caro repugnet, mẽs ſemper deo dedita ſit, nec fides deſeratur: q: demones ſemp incũbunt miſere anie, dicentes exinanite &c. expo. nit verba pphete. In ſalicibus. i. herencis, vel valde malis. In medio eius. i. a medio malorũ remoueamus ſecreta fidei.

Pſal. cxxxvj.

k ¶ In ſalicib⁹. i. a ſalicib⁹: p quas deſignant mali.

l ¶ In medio eius. Qui ſũt in pfundo vitio⁊.

m ¶ Suſpẽdim⁹. id eſt ſubtraxim⁹ & diſtulimus.

n ¶ Organa. Id eſt oratiões nr̃as, vel confeſſiones q̃ inutiles ſunt dum ſumus i peccatis. peccatũ em̃ cõparatur ſalici pp̃ter infructuoſitatem. j. q. j. ſi fuerit. & organũ orationi propter dulcedinem. xlv. diſ. cũ beatus. xlvj. diſtin. hoc habet. Nam quomodo cantabimus. i. opera fructuoſa faciemus?

Pſal. iiij.

Alias fides deſeret. Pam̃ cõparat ſalici et organũ orõni.

o ¶ Cultoris. Anime.

p ¶ Uſurpata. Id eſt nõ vere recepta: ſcilicet per peccati deſertionem.

q ¶ Aufert vſum. Quia non ſolent petere tales vt eis iterum iniungatur ſatiſfactio p illis: licet inutilem egerint penitẽtiam: immo nec debent. arg. j. e. ca. querat. §. illud autem Greg. in fi. & ca. pium.

r ¶ Poſterioris. ſcz ſuiipſius: quia poſtea non agit ſm conſuetudinem quarundam eccleſiarum. j. e. §. vlti. & s. ea. diſtin. ca. q̃uis. hoc enim de ſolenni ibi intelligit Hug. ſed de alia intelligi poteſt: nam loquitur Ambro. de illo qui adhuc delectatur in peccato, nec pponit illud deſerere. Iſte melius faceret ſi quieſceret a confeſſione, et faceret bona que poſſet vt deus illuſtraret cor eius: vt. j. ea. diſt. v. falſas. Si enim ſuperficialem talis agat penitentiam, potius grauabitur q̃ iuuabitur: vt. s. ea. qui admiſſa. ſecundũ hunc intellectum procede ſic. Melius eſt abſtinere a ſatiſfactione pnie tibi iniũcte a ſacerdote.

Jdẽ nota q̃ quod h̃ ſcilz ibi ff. ibi in deas.

d ¶ Eſau. De peccato forte primogeniture vendite. vij. q. j. q̃ periculoſum.

e ¶ Magis. Correctiuum eſt.

f ¶ Neq; penituit. Uterq; ſcilicet.

g ¶ Aperitur. Arg. ex ſequẽtibus cõprehendi p̃cedentia. arg. l. diſt. ſi q̃d diaconus. arg. diſt. xviij. puenit. arg. s. xxiij. q. iiij. quid crudele. ar. j. xxxiij. q. j. cũ per bellicã.

h ¶ Ex hoc peccato. Mendacij: q: poſt homicidium ſecutum eſt mendacium: quod magis fuit. arg. s. diſt. j. §. alij econtra. ca. ſerpens.

i ¶ Memoriam. s. diſt. j. c. quis aliquãdo. §. his authoritatibus. verſi. item illud. Joã. & hoc idem. s. diſt. lxxxj. valet. contra. ſoluitur ibi, memoria: ſcilz ad cõtritionem, non ad delectationem. j. diſt. v. ca. j.

Intellige ſm arch. q̃ Eſau q̃ nõ penituit recte de odio cõcepto c̃ fratrẽ.

Sub. in quo loquit p̃ce. ca. valeat. qd̃ loq̃t q̃ mala mẽoria pctõ⁊. Archi.

ſcʒ tanq̄ bene penitenti, q̄ exercere confitēdo. ſi queras opera penitētie tibi iniungi a ſacerdote ſcʒ tanq̄ bene pe nitēti, videas ne in ipſa penitentia ſimulata facias quod poſtea indigeat penitētia: vt. xvij. q. iiij. ſunt q̄ opes.

a ¶ Incumbant. Scilicet demones.

b ¶ Exinanite. hoc eſt dictū in tē pli deſtructione a ſyriis. ⁊ dic exinani te. i. euacuate.

c ¶ Uſq; ad fundamentum in ea. i. vſq; quo aliqđ edi ficium virtutū non remaneat in ea vſq; ad fundamētū. (Pſal. cxxxvi) et ſunt ꝟba demo num exhortātium ſe ad concupiſcen tias carnis. (Ibidē)

Nihil Jude. ¶ Caſꝰ. Judas non recte peni tuit, ⁊ ideo veniam nō īpetrauit. Qui autem ſic peccat vt valeat emēdare po teſt ei venia tribui a dño. ſi autē in ma lis operibꝰ perma net, fruſtra voce tā tum aſſumit peni tētia. ⁊ oratio eius fiat in peccatū: qđ de Juda dicitur: et oratio eiꝰ ⁊c. de eo ſcʒ Juda. (Pſal. cviij.)

d ¶ Ualeat. i. con tingat ipſum emen dare deteſtando ⁊ abominando, ⁊ deo digne ſatiſfacien do. non eñ intelligit̄ hec emendatio rei oblate recompen ſatio, vel reſtitutio delicti, ſed deteſtatio delicti et ſatiſ factio. Uel ſi peccat in fratrem, vt per illum dolorem, et per illam penitentiam valeat emendare deo, id eſt corri gere ⁊ dolere.

cumbāt[a] miſere aīe querentes oīe auferre p̄ſidiū. vnde illud eſt: Exinanite[b] exinanite vſq; ad fundamētū in ea[c]. quā miſe ratus David ait: Filia babylo nis miſera. miſera vtiq;, qꝛ ba bylonis filia eſt q̄ dei filia deſijt eſſe: cui tñ medicum inuitat, di cens: Beatꝰ q̄ tenebit ⁊ allidet paruulos ſuos ad petram: hoc eſt, q̄ infirmas ⁊ lubricas cogi tatiōes hʒ, elidat ad xp̄ʒ q̄ oēs irrationabiles motꝰ ſui reuerē tia ⁊ diſceptatione cōminuat.

Item Hieronymus ſuper Mattheum.

Nihil iude ꝓfuit egiſſe penitētiā, ꝑ quā ſcelus corrigere nō potuit. Siqñ fra ter ſic in fratrē peccat, vt emen dare valeat[d] qđ peccauit, pōt ei diuinitꝰ dimitti: ſin autē ꝑma neāt opera, fruſtra voce aſſu mit̄ penitētia. hoc eſt qđ de eo dr: Et orō eiꝰ fiat ī pctm̄. vt nō ſolū emēdare nequiuerit ꝓdi tionis nefas, ſed ꝓprij homici dij ſcelus addidit.

Item Leo papa in ſermone qui incipit: inter omnia.

Scelerator oībꝰ o iuda ⁊ infelicior oībꝰ extitiſti quē nō penitētia reuocauit ad deū, ſʒ deſperatio traxit ad la queū: expectaſſes ↄſummatio nē criminis tui, donec ſanguis chriſti ꝓ pctorībꝰ funderet, in formis leti ſuſpendiū diſtuliſ ſes[e]. His[f] authoritatibꝰ q̄ ſit ve ra, q̄ ſit falſa oſtēdit̄ penitētia, ⁊ falſe nulla indulgētia dari ꝓ bat̄: in q̄ illoꝝ ſentētia deſtruit̄ qua eū q̄ pluribꝰ irretitꝰ fuerit peccatꝭ, aſſerit̄ vniꝰ delicti peni tētia eiuſdē veniā cōſeq̄ a dño ſine alteriꝰ criminis penitētia: qđ etiā multꝭ authoritatibꝰ ꝓ bare conant̄, quarū prima eſt illa Naum ꝓphete: Non iudi cabit deus bis in idipſum[g].

queſtionem ſubinfert, ſcʒ an pluribus irretiti criminibꝰ poſſint de vno veniā obtinere ſine penitētia alioꝝ. ⁊ alle gat Gra. pro vtraq; parte. Eſt ergo caſus. §. talis. Su pradictis authoritatibꝰ oſtēſum eſt que ſit vera peniten tia, ⁊ que falſa, ſʒ falſe nulla indulgentia datur: vnde pʒ ꝙ ſentētia illorum eſt falſa dicentium ꝙ qui pluribus cri minibꝰ detinetur, pōt de vno indul gētiam impetrare ſine alio: qđ pluri bus authoritatibꝰ probare conatur: et poſtea authori tate Naum ꝓphe te dicentis: Nō iu dicabit deus bis in idipſum.

f ¶ His authori tatibus. Ab illo. §. ſiue autē oſtēſum eſt que ꝟa, q̄ falſa ſit penitētia. hic la tēter ſubinfert aliā queſtionem, ſcʒ an pluribꝰ irretitꝰ cri minibus poſſit de vno obtinere veniā ꝑmanēdo in aliis. Et primo ꝓbat tri bus authoritatibꝰ, ⁊ vna ratione vnū peccatum ſine alio remitti poſſe, vſq; ad. §. ſed ꝙ. ibi alle gat pro parte ad uerſa quaſi que ſtionem terminan do per authoritatem Auguſt. Tertio loco determinat authoritates inductas ꝓ parte illa in. §. authoritas. Eſt ergo determinatio magiſtri ꝙ nullꝰ pōt conſequi veniam de vno, nec quo ad culpā, nec quo ad penā, niſi de oībus ſatiſfaciat. qđ ſic oſtēditur. Qui dolet de vno, aut ex cha ritate aut nō. ſi ex charitate, ergo deum diligit: ergo q̄ no uit deū diligere, diligit: ⁊ odit que ſibi ↄtraria ſunt: ergo quodlibet mortale odit, qđ falſum eſt: ſi non ex charita te, ergo ille dolor eſt informis, cū non ſit charitate infor matꝰ, ergo nō eſt opus alicuiꝰ virtutis: ergo non eſt vite meritorius, ſed indifferēs. Forte dices per hāc inductio nem nō haberi ꝓpoſitū, qꝛ non querebat̄ an retētis cete ris poſſet q̄s ꝓmereri vitā eternā, ſed an retētis ceteris poſſit de vno veniā mereri? Rñ. immo idē omnino eſt, qꝛ ſi q̄s dolēdo non ex charitate poſſet de vno veniā mere ri, ergo eadem ratione de oībꝰ aliis: ⁊ ita aliq̄s eſt vel eſſe poteſt ſine merito mortis, ⁊ ſine merito vite eterne, ⁊ ita nec bonus nec malꝰ: qđ nō eſt verū. ſic ergo ꝓbato ꝙ pec catū non dimittit̄ quo ad culpā, ꝓbatū intelligit̄ ꝙ nec di mittitur quo ad penā: nā ratione culpe ⁊ pena datur. be ne tamē cōcedo ꝙ tali penitēti penitētia non eſt denegā da. ex̄ de pe. ⁊ remiſ. qđ quidā. que tamē donec peniteat de oībꝰ, inutilis eſt quo ad vitā eternā. ſed cū penitet de omnibꝰ, efficitur vtilis: nec alia ſatiſfactio ei imponet̄ ab eccleſia pro illo peccato.

ix. ps.

Naū. i. ſʒ aliā trāſla.

Ueniā vniꝰ pec cati non pōt q̄s obtine re niſi de oībꝰ ſatiſfa ciat.

e Scelerator. ¶ Diſtuliſſes. hec innuitur Judam morte preueniſſe Chriſtū: ſʒ innuit cōtra Hiero. ſuper Marcū. Cū iniq̄s deputatꝰ eſt dñs. i. cū iniq̄s veri tas deputata: iniquū reliq̄t. i. ſiniſtrū, alteꝝ aſſumpſit. ſ. dextrum. ſic faciet in die iudicij. ex ſimili crimine diſſimile ſtipēdiū ſortiunt̄: alter precedit Petrū in paradiſo, alter precedit † Judā in inferno. ⁊ ita videtur ꝙ mors Chriſti mortē Jude preuenerit. Reſpō. magis in hoc credendū eſt Hiero. q̄ Leoni. Uel forte mors Jude ſecuta eſt mor tē latronis, ‡ preuenit tamē mortē chriſti. Chriſtꝰ enim priuſq̄ latro eſt mortuus, vnde nō fregerūt eius crura. Uel etiam ſi morte non preceſſit, preuenit tñ vulnꝰ chriſti lācea infixū: ex quo ꝓceſſerūt ſacramēta noſtre redēptio nis, ⁊ ita mors chriſti preceſſit. De hoc ex̄ de baptiſ. ⁊ eiꝰ effec. maiores. xxiij. diſt. qui epiſcopus.

¶ His authoritatibꝰ. ¶ Hec eſt. ix. pars diſ. in qua queri tur ſi aliq̄s remanet in aliquo pctō, vtrū dicat̄ vere peni tere ſi de aliis ſeruat ⁊ penitet ſm mādatū ſacerdotis? ⁊ eſt dicēdū ꝙ nō: ſʒ valet ei poſtq̄ ab alio peccato receſſe rit. tñ allegat pro et contra. Jo. de fan.

¶ Caſus. Oſtēdit Gra. authoritates poſitas ab illo. §. ſiue, que ſit vera penitentia ⁊ que falſa. hic latenter aliā

g ¶ Bis in idipſum. q. d. pctm̄ ſufficiēter punitū in hac vita, nō punit̄ in altera. Uel nō bis in idipſum: hic ſcʒ per miniſtrum, qꝛ eccleſia bis pro eodem peccato non punit. (Deꝰ nō iudicat bis ī idipſuʒ q̄ liter intelligit̄.)

Uel potius hec authoritas intelligitur de his tantũ qui inter ipſa flagella cõmutantur in bonum, ⁊ corrigantur, et ad charitatẽ redeunt. profecto tales iterũ non puniũtur pro his peccatis: ſed ſi quid inde remanſit, delebitur in purgatorio. j. e. c. ſunt plures. §. authoritas. verſic. intelligitur.

to eſt ei penitẽtia imponẽda iterũ ſm aliã opinionem: qđ eſt alienũ a ratione. ⁊ ſunt verba Gratiani. Itẽ ſi illa, q̃dam dicunt ꝙ ſunt verba Hieronymi.

f ¶ Non amplius. Poteſt ergo aliquis non penitẽs de mortali, debitã pro eo euadere damnationem. Sed quo ſenſu hoc dixerat Hieronym⁹, ſuper eundẽ locũ oſtẽdit dicens: querat hic aliquis ⁊c̃. vt. j. ea. diſ. querat. q. d. potius hic oſtendit ꝙ qui per temporale ſuppliciũ vel flagitũ non corriguntur, poſtea eternaliter puniuntur. agens de deprehẽſo in adulterio decollato.

¶ Sed quẽ. ¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. nõ iudicabit deus bis in idipſum. ſed quẽ ſacerdos iudicauit qui eſt vicari⁹ chriſti, de⁹ iudicat. qui ergo a ſacerdote ſemel punitur ꝓ peccato nõ debet a deo de hoc ampli⁹ iudicari. et ad hoc inducit duo ſequẽtia ca. illa tamen cõcluſio Gratiani, qui ergo. falſa eſt: quia tũc tantum incipit eſſe vtilis penitẽtia vnius peccati, cũ ceperit de alijs penitere.

amos iiij. c.

Pluit dñs. ¶ Caſ⁹. Primo ponuntur verba Amos ꝓphete, q̃ Grego. inducit ſuper Ezechielẽ. Secũdo verba illa exponit Gregorius. Scđa pars ibi: cũ ille. Ciuitatẽ. i. animã. Fides. i. ꝯſciẽtia alteri⁹. Deſit. i. non occurrit.

† al's penitẽtia.

¶ Sed quẽ ſacerdos iudicat, deus iudicat, cuius perſonã in eccleſia gerit. qui ergo a ſacerdote ſemel ꝓ peccato punitur, nõ iterum pro eodem peccato a dño iudicabitur.

Itẽ Greg. ſuper Ezechielẽ.

Pluit dñs ſup vnã ciuitatẽ, ⁊ ſuper alterã non pluit, ⁊ eandẽ ciuitatẽ ex parte cõpluit, ⁊ ex parte aridam reliquit[a]. ¶ Cũ ille q̃ primũ odit, ab alijs vitijs ſe corrigit[b], vna eadẽq; ciuitas ex parte ꝯpluitur, ⁊ ex parte arida manet: q2 ſunt q̃ cũ quedã vitia reſecãt, i alijs grauiter perdurãt. Itẽ Ambro. in. xviij. octonario[c].

Prima conſolatio eſt, q2 non obliuiſcitur miſereri de⁹. Scđa per cõpũctionẽ: vbi et ſi fides deſit[d], pena[e] † ſatiſfacit et releuat. ¶ Itẽ opponitur de Hieronymo q̃ ſuper Naum ſentire videtur ꝙ ſi infidelis adulterãdo interficeretur, de adulterio non amplius[f] a deo puniretur[g]. Item ſi illa[h] ſatiſfactio non fuit quam in adulterio viuens ꝓ homicidio obtulit, cum adulterij eũ penituerit, vtriuſq; ei penitẽtia imponẽda erit: qđ a ratione alienũ eccleſiaſtica ꝓbatur ꝯſuetudine, que ꝓ eodem pctõ (niſi reiteratũ fuerit) nulli bis penitentiã imponit[i]. ¶ Sed ꝙ ei q̃ crimẽ ſibi reſeruat, de alio venia non preſtetur[k], nõ ſolũ premiſſis ꝓbatur authoritatib⁹ Iſichij, Adamãtij, Gregorij, Auguſtini, Smaragdi, Iſidori: verũ etiã alia authoritate eiuſdẽ Auguſtini in libro de penitentia. Ait enim.

Sunt plures quos peccaſſe penitet, ſ3 nõ omnino, reſeruãtes ſibi quedam de qb⁹ delectentur[l]: nõ animaduertẽtes deũ ſimul mutũ et ſurdũ a demonio liberaſſe. Per hoc docet nos[m] nunq̃ niſi[n] de omnibus ſanari[o]. Si enim vellet

g ¶ Puniretur. Si vere confiteretur, argu. xxiij. q. v. qđ ergo.

h ¶ Si illa. Uerba magiſtri ſunt, quidã dicũt ꝙ ſunt verba Hieronymi vſq; ad illud, qđ a ratione ⁊ loquitur nõ ſm generalem eccleſie conſuetudinem, ſ3 particularem alicuius loci. ſ3 quod ſint magiſtri, patet. j. e. §. authoritas. circa finem.

Mat. xij. b.

h ¶ Si illa ſatiſfactio. i. pena q̃ ei inflicta ꝓ pctõ fuit.

a ¶ Reliquit. Authoritatem hanc exponit Gratian⁹. j. e. §. illud.

b ¶ Corrigit. Trib⁹ modis quis ſe corrigit a vitijs, ⁊ ea reſecat, ſc3 cũ ceſſat ab actib⁹ eoꝝ, ſed non confitetur ea. Scđo cum ceſſat ab actib⁹ eoꝝ, ⁊ ea deteſtatur, ita ꝙ confitetur ea, ſed non ex charitate, nec cum charitate cũ occultet aliquod mortale pctm̃: al's ⁊ de his duob⁹ modis intelligitur qđ dicit Gregori⁹. Tertio cum q̃s deteſtatur peccata ⁊ errata oĩa ex charitate ⁊ deuotione, ⁊ ea cõfitetur, ⁊ ꝓ eis ſatiſfacit. de hoc. ſ. diſt. perfecta.

Pctã q̃s reſecat tripliciter.

c ¶ Octonario. Nota ꝙ a Beati imaculati. vſq; ad Ad dñm cũ tribularer. eſt vn⁹ pſalm⁹, ⁊ h3. xxij. diſtinctiões, et quelibet diſtinctio continet octo verſus, ⁊ ita continet xxij. octonarios. nã octo verſus faciũt vnũ octonarium, ⁊ hoc eſt qđ dicit in decimooctauo octonario.

Beati imaculati continet. xxij. diſtinctiões.

d Prima. ¶ Fides deſit. i. conſcientia peccati alicuius: deſit. i. non occurrit.

e ¶ Pena ⁊c̃. i. per patientiã ⁊ humilitatẽ que habetur in ipſa penitẽtia inter ipſa flagella, ⁊ peccata que ad memoriã non occurrũt dimittuntur. Hãc expoſitionẽ habes. j. e. §. illud, verſi. item illud Ambro.

¶ Item opponitur. ¶ Caſus. Adhuc ꝓbat Gratianus ꝙ poteſt aliq̃s veniã impetrare de vno peccato ſine alio. nã Hieronym⁹ ſuper Naum ſentire videtur ꝙ ſi infidelis adulterando interficiatur: de adulterio pro quo ſatiſfecit, non punietur. Nam ſi in adulterio manens de homicidio ſatiſfecit, ſi penitet de adulterio, pro vtroq; pecca-

i ¶ Imponit. quaſi diſpenſando.

¶ Sed ꝙ. ¶ Caſus. Nũc Gra. allegat ꝓ alia parte, ſc3 ꝙ nõ cõceditur venia penitẽti tantũ de vno pctõ. Qđ ꝓbat premiſſis authoritatib⁹, ſc3 Iſychij, ⁊ Adamãtij, ⁊ alioꝝ que ſequuntur: ad qđ inducit ſeq. ca.

k ¶ Non preſtetur. ſ. xxiij. q. v. qđ ergo. ſ. e. diſt. ille penitentiã. ſ. e. irriſor. ⁊ ca. q̃ admiſſa. ſ. e. diſt. penitentiam agite. ſ. e. diſt. c. penitentes.

Sunt plures. ¶ Caſus. Dicit Aug. quẽ penitet, omnino peniteat: q2 Chriſt⁹ nullũ curauit quẽ omnino nõ liberaret: q2 liberauit ſurdũ ⁊ mutũ etiã a demonio, ⁊ habentẽ ſeptẽ demonia de oĩbus liberauit, ⁊ lãguidũ in corpore ⁊ aĩa liberauit. In fine ſupponit ꝙ non videtur vere penitere q̃ nõ prorũpit in lachrymas cũ ꝓ tẽporali dãno promptus ſit ad plãgendum.

l ¶ Delectentur. hec eſt falſa penitẽtia: vt. j. di. v. falſas.

m ¶ Nos nunq̃. ſ. ea. diſt. §. dauid. ⁊ ca. ille rex tant⁹. ſ. diſt. j. §. alij ecõtra. ca. non poteſt quis.

n ¶ Niſi de oib⁹. ſicut nec liberatur pignus, lic3 de parte debiti creditori ſit ſatiſfactũ. C. de diſtract. pig. q̃ditu. et dicit lex ꝙ qui aliquid facere tenetur, faciendo ꝓ parte non liberatur. ff. de verb. obli. in executione. §. pe. ⁊ ſentẽtia non debet ꝓ parte tenere ⁊ ꝓ parte non. ff. fami. herciſ. in hoc iudicio. ff. de eden. l. j. §. penul. ⁊ ar. ad queſtionem an a plurib⁹ excõmunicatus diuerſis de cauſis, poſſit ab vno abſolui ſine alijs.

Solutio parti non liberatur pignus.

† Sub. ꝙ hoc nos docuit. Ar

o ¶ Sanari. Et vni † non diuerſis confiteri. j. diſtinc. v. qui.

ca.j.circa finem. argu.ff.de arbi. item ſi vnus.§.item ſi plures.⁊.l.quid tamen.⁊.l.labeo.
a ¶ Potuit.ſcʒ ſanare ſeptē non ſucceſſiue,ſed ſimul.
b ¶ Simul eijcienda.ff.de ſer.ruſt.pred.per fundum.
c ¶ Uille. Sed nunquid pro vnoquoqꝫ mortali pecca to ſeptennis pnīa eſt imponenda? ar Mat. gu.ſ.xxiij.qōe.ij. xvj.b. hoc ipſum. ſm hoc Mar. ergo non ſufficiet vita hominis ad ex x.a. plēdam huiuſmodi ſatiſfactionem. Reſpō. ſine dubio cuilibet mortali ſeptemnis penitentia debetur:ſed tamē quia arbitrarie ſūt Mat. huiuſmodi penitētie,arbitrabitur et x.d. arctabit eas iudex intra tempus congruum penitendi. arg.xxvj.q.vij. tēpora penitudinis. et.ſ.ea.diſtin.menſuram.
d ¶ Oino. No.ſ. ea.diſti. ca.naū.§. itē ꝙ.et ca.adhuc. cōtra.ſed nō tunc: ſecus erat cum leproſus eſſet: ideo de hoc nō poſſet ſanari.ſ.diſt.ij.§.fina.in fine.
e ¶ Corpore.i.in aīa miniſterio corporis.nullū enim peccatū eſt in corpore tātum,eſt tamen aliquod volūtatis tantum.
f ¶ Crimino ſo. Cum aūt ei qui in vno deliquit,ſit inimicus: ptʒ ꝙ talis ſit crimino ſus.
g ¶ Puritatem. vt ſcʒ purificet, ſicut baptiſmus.
h ¶ Declarare. Secus dicit lex in iudice.C.ad legez cornel.de fal.vbi.ff.de offi.preſi.obſeruandū. ſ.xxiij.q.iiij.eſt iniuſta.
i ¶ Nōnunqꝫ.id eſt aliquando.
k ¶ Amore. Unde Iuuenal'. Ploratur lachrymis, amiſſa pecunia veris.et alibi. Minore tumultu Funera planguntur nonnunqꝫ.
l ¶ Peniteat. Supra diſtin.j.ca.quis aliquādo.§.non

pctā ex pte reſeruari,habenti ſeptē demonia potuit[a] ꝑficere ſex expulſis. Expulit aūt ſeptē vt oīa crimina ſimul[b] eijciēda doceret. Legionē autē ab alio eijciens,neminē reliqt de oībus qui liberatū poſſideret: oſtēdēs ꝙ etiā ſi pctā ſint mille[c],oportere de oībꝰ penitere. Laudatꝰ eſt em̄ dn̄s ꝙ electo demōio locutꝰ eſt mutꝰ. Nūqꝫ aliquē ſanauit,quē oīno[d] non liberauit.totū em̄ hoīez ſanauit ī ſabbato:qꝛ ⁊ corpꝰ ab infirmitate,⁊ aīaʒ ab oī ꝯtagione liberauit:indicās penitentes oportere ſimul dolere de oī crimīe orto ī aīa et ī corpe[e]. ſcio em̄ deū inimicū oī crimīoſo[f]. Quō ergo qui crimen reſeruat de alio reciperet veniā? ſine amore dei ꝯſeq̄ret veniā: ſine q̄ nemo vnqꝫ inuenit gratiā.hoſtis em̄ dei eſt dū offendit ꝑſeuerāter. Quedā em̄ impietas infidelitatis eſt ab illo qui iuſtus et iuſtitia eſt, dimidiā ſperare veniā.nā quō ſine vera pnīa inueniret grām? penitētia enim vera ad baptiſmi puritatē[g] ꝯfitētē conaṫ adducere. Recte em̄ penitēs q̄cq̄d ſordis poſt purificationē contraxit,opʒ vt abluat ſaltem lachrymis mētis.ſed ſatis durꝰ eſt cuius mētis dolorem oculi carnis nequeūt declarare[h]. ſʒ ſciat culpabiľr ſe durum q̄ deflet dāna tpis,vel mortē amici ⁊ dolorē pctī nō oñdit in lachrymis,nō eſt itaqꝫ vt q̄s excuſet ſe non hr̄e fontē lachrymarum,qui nonnunqꝫ[i] oſtendit lachrymis dolorē amore[k] tēporaliūʒ. Quem ergo penitet oīno peniteat[l] ⁊c. Authoritas[m] illa Naū pphete: Nō iudicabit deꝰ bis ⁊c.nō indiſtincte oñdit oīa q̄ tpaliter puniūtur,nō vlteriꝰ a deo puniēda. Quis em̄ ſodomitas, egyptios,iſraelitas in eremo ſup eūdē locuʒ dicat Hiero.tpaliter a deo punitos,ne ī eternū punirenṫ:nō tn̄ de oībꝰ gn̄aliter hoc intelligendū eſt:alioquin cuiqꝫ ſceleroſo optādum eſſet vt celeſti fulmine ꝑcuſſus,aut aq̄s ſubmerſus,aut a ſerpentibus vulneratꝰ ꝓ pctīs ſuis diuinitꝰ interiret, vt eṫ nos cruciatus breuis[n] ⁊ momētanea pena terminaret. Illud etiam apl'i falſum eſſet qđ de ꝓſtratis in deſerto in ep'la ad Hebreos ſcribēs ait: Propter incredulitatē ſuam nō intrauerūt terrā ꝓmiſſionis. vbi ꝓbaṫ ꝙ ſicut merito ſue īfidelitatis requiē illā amiſerunt,ita propter eandē infidelitatē veraʒ requiē eterne btītudinis nullo mō intrauerunt. Intelligiṫ ergo illud Hiero. de his tm̄ q̄ inter ipſa flagella pnīam egerūt:quā etſi breuē ⁊ momētaneā:tn̄ non reſpuit deus.ſicut et illud ꝓphete: Nō iudicabit deus bis in idipſuʒ:de his tm̄ intelligi opʒ,q̄s preſentia ſupplicia cōmutant[o],ſuper q̄s nō cōſurget duplex tribulatio:q̄ autē inter flagella duriores ⁊ deteriores fiūt ſicut Pharao q̄ flagellatus a dn̄o durior factus eſt,preſentibꝰ eterna cōnectunt:vt tpale ſuppliciū ſit eis eterne dānationis initiū.

Unde Auguſtinus in canticoꝑ Deuterono.

Ignis ſuccenſus eſt ⁊c. Hoc eſt,vindicta hic in

ſunt.et ca.quem penitet.
¶ Authoritas. ¶ Hec eſt.x.pars diſtin.in qua magiſter intendit ꝓbare per Naum ꝓphetā ⁊ per aplm̄ ⁊ ꝑ Hierony.⁊ per Aug.ꝙ ſi aliq̄s in hac vita fuerit ſufficienter punitus,no n puniṫ poſtea : dum tn̄ inter illa flagella conteraṫ:alioquin in cipit hic pena, et protēditur in infinitum. Jo.de fan. Naū j.c. ſm aliam literā.
¶ Caſus. Soluit nunc Gra. authoritates īductas ad probandum ꝙ q̄s agēdo penitētiam de vno pctō ſine alio,veniā cōſequitur de illo pro quo pnīam agit: ⁊ dicit ꝙ ille authoritates intelligūtur de his qui inter ipſa flagella et ſupplicia preſentia penitentiā egerūt, ⁊ cōmutātur in bonū: ſup quos nō cōſurget duplex tribulatio. qui vero inter flagella duriores efficiūtur vt Pharao,cōiungūt eternā ſupplicia cum preſentibꝰ. Ad qđ inducit ſeq̄ns ca. Heb. iij.d.
m ¶ Authoritas. Soluit authoritates inductas ad ꝓbandū ꝙ q̄s agendo pnīam de vno pctō et non de alio conſequatur veniam de vno: ⁊ nō de alio.
n ¶ Breuis. Supra.ea.diſti. illud.§.ecce cuius.et.c. talis mihi. Naū.j
o ¶ Cōmutāt. in bonū et charitatez ad verā pnīam.
p ¶ In cantico. Moyſi ſcʒ: Audite celi que loquar, ⁊c.cuius cātici eſt verſus ille. Ignis ſuccenſus eſt in furore meo:et ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima.

Ignis ſuccenſus. ¶ Caſus. Primo ponuntur verba Moyſi in Deutero. que talia ſunt. Ignis ſuccenſus eſt,in furore meo : et ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima. Secūdo ponūtur verba Aug.exponentis ver- Deut. xxxij.c

cipiet, ⁊ ardebit vſqȝ ad extremā damnationē. Hoc contra illos notandū eſt q̄ dicūt: non iudicabit deus bis in idipſuz, ad oīa ptinere flagella: qꝛ quidā hic flagellis iudicātur vel emendanť: alij ⁊ hic ⁊ in eternum puniūtur: ſicut Anthiochus ⁊ Herodes. Qđ aūt ſuper eundem locū de adultero infideli Hieroñ. ſentire videť: ex eiuſdē vbis falſum eſſe probať. exēplo em̄ illius q̄ iſraelitas maledixerat, et q̄ ligna in ſabbato collegerat, oſtendit parua pctā breuib⁹ tpalibus ſupplicijs purgari, magna vero[a] diuturnis ⁊ eternis ſupplicijs reſeruari. Ait enim.

Querat[b] hic aliq̄s ſi infidelis deprehenſus in adulterio decoleť, quid de eo poſtea fiat. aut ei punieť: ⁊ falſum eſt hoc qđ dr: Non iudicabit deus[c] bis i idipm in tribulatione. aut nō punieť, ⁊ optādū eſt adulteris vt impñſentiarū breui pena puniant, vt fruſtrētur[d] cruciat⁹ eternos. Ad qđ rñdemus deū vt oīm rerū ita ⁊ ſuppliciorū q̄qȝ ſcire menſuras[e], ⁊ nō preueniri ſnīa iudicis, nec illi i peccatorē exercēde dehinc[f] pene auferri poteſtatem, ⁊ magnū pctm̄ magnis diuturniſqȝ lui[g] cruciatibus. ſi q̄s autē punit⁹ ſit, vt ille in lege q̄ maledixerat iſraelite, et q̄ in ſabbato ligna collegerat, tales poſtea non puniri: quia culpa[h] leuis preſenti ſupplicio compenſata[i] ſit.

Illud aūt Grego. Pluit dñs ſup vnā ciuitatē ⁊c. nō ad criminis veniā, ſȝ ad ei⁹ referendum eſt deteſtationē: vt ideo pars ciuitatꝭ dicať eſſe cōpluta: qꝛ crimē qđ dilexerat, deteſtari icepit: nō q ei⁹ veniā cōſequať. Criminis aūt deteſtatio pluuia vocať: qꝛ ex fonte diuine gratie cordi noſtro inſtillatur: vt vel ſic quiſqȝ ad veram penitētiam pueniat, aut eo minus a deo puniatur, quo diuturniori delectatione peccati maius ſibi ſupplicium accumulaſſet. Si vero ad indulgētiā criminis pluuia referatur, euangelice ſnīe contraire videtur. Si em̄ ppter fraternum odiū etiā q̄ dimiſſa ſunt replicanť ad penā, multo magis q̄ non ſunt dimiſſa ad vindictam reſeruari probantur. Item ſi ſcḋm Aug. arbiter[k] ſue volūtatis nō poteſt inchoare nouā vitā niſi peniteat eū veteris vite: quō ad nouitatis indulgētiā pueniet qui odij vetuſtatē non diſpoſuit? Ad deteſtationē ergo crimis (vt dictū eſt) nō ad ei⁹ indulgētiam pluuia illa ptinere probatur.

Item illud Ambroſij.

Et ſi[l] fides deſijt, pena ſatiſfacit: nō de ea fide itelligiť de qua dr: Fides ſine opib⁹ mortua eſt: ſed de ea intelligiť de qua apľs ait: Omne qđ nō eſt ex fide, peccatū eſt. i. oē qđ fit cōtra cōſciētiam, peccatū eſt. deeſt ergo fides cū non ſubeſt conſcientia peccati. Sed quia delicta oīa nullus intelligit, eſt aliquādo peccatum in homine cuius nō habet conſcientiā. vnde apľs ait: Nihil mihi conſcius ſum, ſed non in hoc iuſtificatus ſum. Cuius ergo peccati deeſt conſciētia, illius pena ſi patienter feratur, ſatiſfacit et releuat grauatum.

Quod aūt in fine obijcitur[m] ſi ſatiſfactio[n] illa fuit, veniam impetrauit: ſi aūt veniā nō impetrauit, ſatiſfactio non fuit. ſi aūt ſatiſfactio non fuit, adhuc ſibi pena imponenda eſt: non procedit argumentatio. Sa-

ba illa: ſcȝ preſens pena continuabitur cum eterna.

¶ Hoc contra illos ¶ Caſus. Dicit nunc Gra. q ſupradicta authoritas eſt contra illos qui dicunt: Non iudicabit deus bis in idipſuz: pertinere ad omnia flagella: quia non ptinet niſi ad eos qui inter ipſa flagella corriguntur. Poſtea reſpōdet illi. §. item obijcitur de Hieronymo. Quidam tamē faciūt vnum §. ab illo. §. authoritas. vſqȝ ad ca. querat. cuius caſus facilis eſt: et preterea eſt pars illi⁹ ca. quod habuiſti. ſ. xxiij. q. v. qd ergo. cui⁹ caſum ibi habuiſti.

a ¶ Magna vero. Scilicet que tēporaliter nō puniuntur ſufficienter.

b Querat. ſupra. xxiij. q. v. quid ergo.

c ¶ Deus bis. id eſt non punit aliquem p aliquo facto iteruȝ pro quo ſufficienter eum ſemel puniuit.

Nañ. j

d ¶ Fruſtrētur. id eſt euitent.

e ¶ Menſuras. id eſt ſcire quibus et quantis flagellis quelibet peccata ſunt punienda.

f ¶ Dehinc. Id eſt poſt hanc vitā.

g ¶ Lui. Id eſt puniri.

h ¶ Culpa leuis. Et tamen mortalis. oīs enim culpa diciť leuis que temporaliter punitur reſpectu illius que eternaliter ſicut quelibet pena temporalis dicitur leuis reſpectu eterne. j. e. diſtinct. vij. ca. vlt.

Culpa leuis ē q̄ tpaľr puniť.

amos iiij.

Pctā grauia grauiť ſunt puniēda.

i ¶ Compēſata. Hic aperte innuit Hiero. grauia peccata de quibus nō agitur penitentia iter flagella, et hic puniri graui ſupplicio, et in futuro punienda eternaliter. leuia vero que hic puniunť ſufficienter, pro leui pena cōpenſationem vite eterne recipere: ✝ quod in bonis fieri non ambigimus: et in malis forte ita fit, ſed non credo: quia iam remitteret peccatū quo ad penam cōfitendo de vno et nō de alio: qđ negamus ſ. e. a. diſ. §. his authoritatibus.

✝ qꝛ tēporalis pēa ſuccedit in locuȝ eterne q̄ſi in recōpēſationem. Pe.

¶ Illud aūt. ¶ Caſus. Gratian⁹ hic reſpondet quibuſdaȝ obiectionibus inductis pro alia parte: et dicit q illa authoritas Gregorij pluit ⁊c. intelligitur dicta de eo qui incipit deteſtari crimen, nō q de eo veniam conſequatur: alioquin ſententie euangelice contradiceret. Et q hoc ſit verū, probat authoritate Auguſtini. Qđ autē dicitur in capiť. j. conſolatio. et ſi fides ⁊c. pro conſcientia fides ſumitur, quod pbat authoritate apoſtoli. Quod autem diciť in illo. §. item obijcitur. dicit q nō valet argumentatio ibi facta, ſed tunc incipiet ei eſſe fructuoſa penitentia de vno peccato, cum ceperit de alijs penitere. ad quod inducit ſequens ca. quod ſatis patet cum ſequenti. §. quāqȝ. et ad probandum. §. inducit ca. ſequentia: quorū primum ſcilicet cauendum. patet.

Iaco. ij. d.

Rom. xiiij.

j. Cor. iiij. a.

k ¶ Arbiter. j. de cōſecra. diſtinc. iiij. omnis qui.

l ¶ Et ſi fides. ſ. j. qōe. j. fertur. xxviij. q. j. ca. omnes. §. ex his.

m ¶ Obijcit. hic ptȝ illa fuiſſe verba magiſtri. ſ. e. ſi illa. ⁊c. et. ſ. e. §. itē opponitur.

n ¶ Satiſfactio. ſ. e. di. ſatiſfactio.

a ¶ Non percipitur. Ecce plane videt velle ꝙ particularis confeſſio facta lꝫ de vno pctō, adueniente charitate incipiat ⁊ viuere et valere ad vitam eternam. Et ꝙ ſic intelligat, per exemplum patet qđ inducit de baptizato, ſm qđ dicit de omnib⁹ bonis que fiunt ſine charitate ꝙ incipiāt viuere: qđ tamē nō credo: imo tm̄ illa bona q̄ fiunt cum charitate. Et ſi poſtea ſūt mortificata, iterū aduenięte charitate reuiuiſcunt. ſi non aduenerit charitas, idem eſt qđ de eis que fiunt ſine charitate: quia nec illa nec iſta valēt niſi ad bonū tēporale, ✝ vel ad illuſtrādū, vl' ad incōmodū vitādum, vel ad minorem penam ſubeūdā. Ad excuſandū ꝓo magiſtrum dicimus ꝙ intellexit eā ad hoc valere ꝙ vlteri⁹ ei pro illo peccato nō iniungit a ſacerdote ſatiſfactio alia: vt. ſ. e. ꝟ. item opponitur. verſi. ſi illa ſatiſfactio. ſicut baptizatus, licet ficte, non rebaptizatur. de cōſe. diſtin. iiij. ſolet. qđ tm̄ R. negat. ſed meli⁹ diſtinguitur ſic. Bona opera cū charitate facta, et poſtea mortificata per pctm̄, reuiuiſcunt iterū per charitatem ad vitam eternam cōſequendā: et ſic facta olim ſine charitate reuiuiſcūt, ⁊ valēt tantum ad temporale premiū, vel ad minus ſuppliciū ſubeundū: ad idē valent bona facta cum charitate, et poſtea per peccatum mortificata ſi homo nunꝙ ad charitatē redeat. ſm primum membrū intelligunt ille due authoritates. ſ. ea. ca. pium. ⁊ ca. ſiquando ⁊c. Et intellige ꝙ in alio tēpore fecerunt bona. ſ. cum erāt boni: in alio tēpore mala, ſcilicet cū erant mali. Uel ſi dicatur ꝙ eodem tēpore intelligunt ille authoritates iuxta ſecundū membrum, ✝ ſm ꝙ duplicē intellectū magiſter innuit ſupponēdo aliam ſolutionem ibi: ſꝫ ꝗꝛ ⁊c. ſm tertium membrū loquit Ezechiel, dicens: Si auerterit ⁊c. et Grego. in ca. hoc nobis maxime. ſ. iiij. diſt. ꝟ. finis. Huiuſmodi ergo bona ſine charitate facta, et bona in charitate facta q̄ comitat mortalis culpa quā non delet ſequēs penitētia, ad ſenſum tēporalis cōmodi vel minorꝭ pene ꝓficiūt, nō ad vite eterne fructū: ad quē proficiunt facta cum charitate, ⁊ mortificata per peccatum ſi poſtea redit ad charitatem. Hanc diſtin. magiſter innuit. ſ. diſt. iiij. ꝟ. finis. Alij dicunt ꝙ nunꝙ reuiuiſcunt quo ad vitā eternam, ſicut nec mala quo ad penam eternam, ſm quos ponit h magiſter tres opiniones. Item in hac opinione eſt R. H. ⁊ h.

Bona i pctō facta quo ad aliq ꝓſunt.

Ut. ſ. i. cauē: di. xxij. §. ſi q libet. Archi.

Bona mortificata reuiuiſcūt ſed non mortua ✝ Sꝫ ꝙ bōa opera facta cū quis nō eſt i charita' te, imo facit mala eodē tpe: ꝓſunt nō ad vitā eternā, ſed ad tēporale cōmoduꝫ vel ad minus ſuppliciū ſubeūdū.

tiſfactio nāꝗ eſt dum ipſi⁹ cauſa peccati excidit, ⁊ ei⁹ ſuggeſtioib⁹ adit⁹ nō indulget: ſꝫ ei⁹ fruct⁹ non percipit [a], impedit⁹ peccato quod nō deſerit: percipiet autem cum eius penitētia fuerit ſubſecuta, ſicut ad lauacrum ficte accedens regenerationis ſacramentum accipit, non tamen in chriſto renaſcit: renaſcet autem virtute ſacramēti qđ perceperat, cum fictio illa de corde eius receſſerit veraci penitentia.

Sicut etiā Auguſtin⁹ ſcribit in libro de penitētia.

Plum eſt [b] credere, ⁊ noſtra fides hoc expoſtulat, vt cum grā chriſti deſtruxerit mala priora in homine, etiā remuneret bona. Et cū deſtruxerit qđ ſuū non inuenit, amat et diligit bonum [c] quod in peccante plantauit.

Ex hoc ſenſu illud etiā Hieronymi dictum videtur.

Sicq̄ñ videꝛ inter multa mala opera facere peccatorē quēꝗ aliqua que iuſta ſunt, nō eſt tam iniuſt⁹ de⁹ vt ꝓpter mala mlta obliuiſcat paucorum bonorum.

Quāꝗ [d] memoria bonorū ad preſentē remunerationē poſſit referri, ſicut Gre. i homi. de diuite ⁊ lazaro ſcribit.

Auendū [e] nobis eſt vt ſi forte aliqđ boni agim⁹ in pſenti ſeculo remunerationē accipiam⁹, ne forte dicat nobꝭ: Receperūt mercedē ſuā. Niſi em̄ diues [f] iſte aliqđ bonum egiſſet vnde in preſenti [g] ſeculo remunerationē accepiſſet, nequaꝗ Abraham ei diceret: Recepiſti bona in vita tua.

Itē Joan. Chryſoſtom⁹.

Quid ergo [h] turbamur? nemo vidēs malignos [i] pſperitatē habere turbet: non eſt hic retributio malignitatis neꝗ virtutis, ac ſi aliquādo cōtingat vt aliqua ſit retributio vel malitie vel virtutꝭ: nō tamē ſm ꝙ dignum eſt, ſed ſimpliciter veluti quidam guſtus iudicij, aut iuſtitie: vt qui reſurrectionē [k] non credunt, talib⁹ doceantur. Quando itaꝗ videmus malignum diteſcere, non ſubruamur: ⁊ qñ videmus bonos mala pati, nō turbemur [l]. illic corona, illic ſupplicia. Eſt ⁊ alia ratio, quia non poteſt vel mal⁹ in omnib⁹ mal⁹ eſſe: ſꝫ habet aliqua bona: neꝗ bonus [m] in omnib⁹ eſſe bonus, ſꝫ habet aliqua pctā. Cū ergo proſperitatem malus habet, malo capitis ſui eſt: cum em̄ pro illis paucis bonis retributionē hic accipit, illic iam plenius puniet.

Pōt etiā referri memoria bonoꝝ ad mitiorē penā habendā

Piuum eſt. Mat. vj. a. Luce xvj. f.

b ¶ Remuneret. premio eterno. et ſm hoc eſt aliud in bonis, aliud in malis q̄ nō reuiuiſcūt. Uel de temporali bono intelligitur, vel de minori pena in alia vita. Has tres opi. ponit magiſter. Lau.

c ¶ Bonum. Poſt illud bonū. Lau.

¶ Quanꝗ. ✝ Hec eſt. xj. pars diſt. in qua dr ꝙ nullū bonū irremuneratū, nullū malū impunitum. Jo. de fan. Et hoc ꝓbat per tres authoritates.

d ¶ Quāꝗ. Alia ſolutio. Not. ꝙ in principio huius ca. debet eſſe videris. als vides, vbi eſt fides.

e ¶ Auēdū. i. vitandū.

f ¶ Diues iſte. De quo hic agit.

g ¶ In preſenti. Tantum.

h ¶ Quid ergo. ¶ Caſus. Si videamus malos pſperari, ⁊ bonos aduerſitatem pati, non debemus turbari, qꝛ non eſt vera retributio boni vel mali. nam ſepe punit hic innocens, ⁊ extollitur qui nō meruit: ſed hic oſtendit ꝙ in futuro erūt premia ⁊ pene: qđ quidā nō ꝯcedunt, ⁊ preterea in bonis ſunt aliqua mala digna puniri, ⁊ in malis aliqua bona digna remunerari. Ultimo dicit ꝙ cum malus hic remuneratur: malo capitis ſui fit, quia in futuro punietur, nec pena eius mitigabitur.

Mali h pſperātur, et boni patiunt.

i ¶ Malignos. Nam vt dicit Claudianus: Tolluntur in altum Ut lapſu grauiore ruant.

k ¶ Qui reſurrectionem. Negantes. ſ. retributionē eorum que quiſꝗ in corpore geſſit. Lau. ✝

✝ Qđ tm̄ negādū non eſt. ex'ꝺ ſū. tri. ca. j. Archi.

l ¶ Non turbemur. In alia vita.

m ¶ Bon⁹. C. de vete. iu. enu. l. j. ꝟ. his itaꝗ tollitur.

¶ Poteſt etiā referri. ¶ Caſus. Ecce tertia ſolutio illo=

rum.c.pium eſt.⁊.c.ſiquādo.⁊.c.ſcȝ,vt quod ibi dicitur, referatur ad minorem penam habendam in alia vita.et ad hoc inducitur ſequens ca.

S I quis autē. ¶ Caſus. Probat Auguſt.in hoc ca. ꝙ ſi quis non habēs charitatem aliqua bona facit, dūmodo fidem nō amittat, valent ei ad minorē penam ſuſtinendā,ſed nō proſunt ei ad obtinendā vitā eternā: qđ ꝓbatur authoritate apli.

a ¶ Culpāda.ꝫ.j.q.j.teneam⁹.

b ¶ Fortaſſe.nota eſt aſſertiōis.ꝫ.xiij.q.ij.tēp⁹.ꝫ.xc.di.neqȝ ad Cain.ꝫ.j.q.j.vide.ꝯtra.ſed ibi de his ꝗ arrogāter hoc faciunt:hic de his ꝗ in faciēdo zelū dei habēt,etſi non ſm ſcientiā diuinam.

Eph. v.a.

c ¶ Sine qua.ꝫ.diſt.ij.c.vt cognouerunt.§.opponitur.c.fugerat.

¶ Penitētia.¶ Hec eſt.xij.pars di.in ꝗ ſoluit magiſter et Bn̄.ſm Jo.de fan.

¶ Caſus. Infert Gratia.ex ſupradictꝭ ꝙ penitētia nulli perſeuerāti i peccato vtilis eſt,nō tn̄ alicui deneganda: qꝛ tunc fructū eius ꝑcipiet,cū de aliȷs peccatꝭ penitentiā egerit.vn̄ definitio penitētie ⁊ authoritates ſibi conſonantes que negāt eum facere penitētiā ꝗ in crimine perſeuerat, intelligunt de vtili vel fructuoſa. Qꝫ autē dicit penitētia ſemel vſurpata ⁊c̄.de ſolēni penitētia intelligit,que ſm ꝯſuetudinē quarundā eccliarū iterari nō pōt.⁊ de hac ſolēni intelligit. Nō eſt ſecūd⁹ locus penitētie,ſubaudi,in ꝗbuſdā eccleſijs.

j.cor. xiij.

† De hoc etiā legit et no.ꝫ.e.§.illđ.i fi.ibi videas.et qđ dicit iſta glo. de ṽbo ad ṽbū approbat Pe. vſqȝ i fi vidē h. ⁊ L.ꝗꝑ fuit iſta gl.Arc.

d ¶ Utilis eſt.Quo ad penā eternā vitādā,vel quo ad vitā eternā obtinendā,ſȝ vtilis eſt quo ad penā tēporalē: qꝛ eccleſia iterū ei nō imponet ſatiſfactionē ꝓ illo peccato,† nec ille tenet̄ ampli⁹ cōfiteri.ſi tamē digne penituerit oīm pctōꝝ,dȝ illud pctm̄ ꝯfiteri eccleſie.ſ.pctm̄ ſimulationis quo decepit eccleſiā. Et no.ꝙ illud peccatū ꝑmū de quo ſatiſfecit ſine charitate,non remittit̄ anteqȝ incipiat habere charitatē,tunc enim ſtatim deletur.ꝫ.e.§.illud autem.verſus finem ⁊c̄.

Q Uia vero. ¶ Hec diſtin.diuidit̄ in ſeptē partes. In quarū prima ꝓbat per ſeptē authoritates ꝙ peccata redeunt. Scđa ibi: Eoꝝ vero. Tertia ibi: Uerum. Quarta ibi: Finis ergo. Quinta ibi: Qui autē. Sexta ibi: Uerum illa. Septima ibi: Antiqua. Jo.de fan.

vt bona que inter multa mala fiūt nō ꝓficiāt ad preſentꝭ vite vel future premiū obtinēdū:ſȝ ad tolerabilius extremi iudicij ſuppliciū ſubeūdū, ſicut de fide ⁊ ceterꝭ ꝗ ſine charitate habent̄. Auguſtin⁹ ſcribit in lib. de penitētia,dicens:

S I quis autē non habēs charitatē que pertinet ad vnitatē ſpiritus, ⁊ vinculū pacꝭ,quo catholica eccleſia cōgregata connectitur:in aliquo ſchiſmate conſtitut⁹ ne chriſtū neget,patit̄ tribulationes,anguſtias,famē,ſitim,nuditatē, perſecutionem,pericula, carceres,vincula,tormenta,gladiū, et flammas,beſtias,vel ipſam crucē timore gehenne ⁊ ignis eterni:nullo modo iſta culpanda^a ſunt,imo ṽo ⁊ hec laudanda eſt patientia.non eīm dicere poterim⁹ meli⁹ ei fuiſſe vt chriſtum negādo nihil eoꝝ pateretur ꝗ paſſ⁹ eſt cōfitēdo:ſȝ exiſtimādū eſt fortaſſe^b tolerabili⁹ ei futurū iudiciū,qȝ ſi chriſtū negādo nihil eoꝝ pateret̄. Unde illud qđ ait apoſtol⁹. Si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeam, charitatē autē nō habuero,nihil mihi prodeſt,nihil prodeſſe intelligit̄ ad regnū celorū obtinendū,non ad extremi iudicij tolerabili⁹ ſupplicium ſubeundum.⁊.ī. Hec propter charitatē dicta ſunt,ſine qua^c i nobis eſſe nō pōt ṽa penitētia,qꝛ niā eſt in nobis charitas dei,ꝗ tolerat oīa. Penitentia ergo (vt ex p̄miſſis apparet)nulli in peccato perſeuerāti vtilis eſt^d, nō tn̄ alicui denegāda eſt:quia ſentiet fructū ei⁹ cū alteri⁹ criminis penitētiā egerit. Sic ita qȝ penitentie definitio ⁊ cetere authoritates ſibi ꝯſonātes negāt eū agere penitētiā ꝗ pſeuerat in crimine,vtilē vcȝ ſibi et fructuoſam. ¶ Illđ autē Ambro. Penitentia ſemel vſurpata,nec vere celebrata, ⁊ fructū prioris aufert, ⁊ vſum ſequētis amittit:de ſolēni penitētia itelligit̄,ꝗ cū nō vere celebrata fuerit: ⁊ fructum prioris,id eſt ſui ipſi⁹ ſecuturā precedētꝭ amittit,qꝛ veniā quā impetrare potuit,ꝯtēpſit: ⁊ vſum ſequētꝭ aufert ſm cōſuetudinē quarūdā eccleſiarū apud quas penitentie ſolēnitas non iteratur.

D e hac eadē penitētia illud etiam intelligit̄. Non eſt ſecundus locus penitentie.

¶ Diſtinctio.iiij.

Q Uia ṽo^e multorū authoritatib⁹ ſupra mōſtratū eſt penitentiam vere celebrari,et peccata

¶ Caſus. Hic intitulatur quarta diſt.in qua magiſter continuat dicta dicēdis,⁊ ponit queſtionem an pcta dimiſſa redeāt. Et ponit diuerſas opiniones.nam quidā dicunt ꝙ peccata redeūnt ad eſſentiā ⁊ reatū ⁊ penā,ſicut bona per ſequentē gratiā reuiuiſcūt. Aliȷ dicunt ꝙ illa nō redeūt,ſed alia eiuſdē generꝭ. Cū eīm ſimile quid cōmittim⁹,redire dicuntur quadam ſimilitudie,ſicut flores redeūt in vere. Tertij dicūt peccata redire ꝗ ad reatum tantū. Quarti dicunt pctā redire propter has tantum cauſas,ſcȝ ꝓpter odium fraternū vt in euangelio, Serue neqȝ. Uł cū penitet aliquē penituiſſe: vt ar.xvij.q.iiij.ſunt qui opes. Uel ꝓpter cōtēptū penitētie,vł ꝓpter crimē apoſtaſie:vt j.e.ꝗcunqȝ. Aliȷ dicunt ꝙ nullo modo redeūt: vt.xxiij.q.iiij.ſi illic.l.diſt.minor. Nec ita eſt in malis vt redeāt ſicut in bonis:vt agu.de cōſe.diſt.iiij.ꝗuis.et hoc credo veꝝ. Dicunt̄ tamē redire,qꝛ ita dānātur ꝓ ſequētib⁹,ac ſi nunqȝ eis dimiſſa fuiſſent. Primo igit̄ inducit authoritates ad probandum ꝙ dimiſſa peccata non redeant,et circa hoc notat duas opiniones,poſtea ꝙ peccata dimiſſa non redeant. tandem Gratianus approbat illā ſententiā ꝙ pctā dimiſſa redeant. In memoriā,de Juda dictum eſt. In memoriam redibit iniquitas patrum eius.

xij.qs

e ¶ Quia vero. Hic incipit quarta diſt.in qua tractatur an pctā ſemel dimiſſa iterū redeant. Et quidam ſimpliciter dicūt ꝙ redeāt,non ſolum quo ad reatū,ſed etiā quo ad eſſentiam ⁊ penam,⁊ in hoc videtur declinare G.j.e. Pñi diſtin.§.vlt.ſicut ⁊ actio ſemel perempta reſtituitur.ff.ſi miſſa ex noxa.cauſa aga.ſed alio iure.in fi. Preterea ſicut bonum reuiuiſcit per gratiā ſequētem,qđ prius mortificatur per culpā,ita mala mortificata per gratiā reuiuiſcūt

Patris redeūt ſunt opera mortua,